

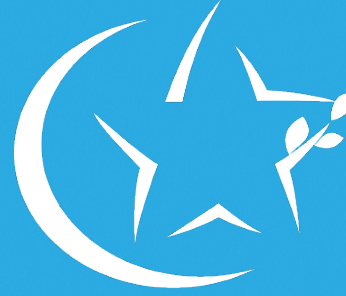

TURKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

www.turktob.org.tr

TÜRKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

2020

BİTKİ İSLAHÇILARI ALT BİRLİĞİ

FİDAN ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

FİDE ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

SÜS BİTKİLERİ ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

TOHUM DAĞITICILARI ALT BİRLİĞİ

TOHUM SANAYİCİLERİ VE ÜRETİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

TOHUM YETİSTİRİCİLERİ ALT BİRLİĞİ

İÇİNDEKİLER	SLAYT NO
1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER	4
1.1. Dünya.....	4
1.2. Türkiye.....	9
2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU.....	13
2.1. Üretim Miktarları Alanları.....	13
2.2. Dış Piyasalardaki Durum.....	25
2.3. Çeşit Sayıları.....	35
2.4. AR-GE	37
3. YAPISAL VE KURUMSAL ORGANİZASYON.....	43
3.1. Örgütlenme.....	43
3.2. Alt Birlikler.....	44
3.3. Türkiye Tohumcular Birliği.....	45
4. POLİTİKA ÖNERİLERİ.....	47
4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler.....	47
4.2. İhtiyaç ve Destekleme Talepleri.....	58
4.3. Problemler ve Çözümler.....	75
4.4. Sertifikalı Tohumluk Üretimi Nasıl Artırılabilir.....	90
4.5. Tohumluk Dış Ticareti Nasıl Artırılabilir.....	93
5. HEDEFLER.....	102

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.1. DÜNYA

- Yüz yıllardır mahsulden ayrılan ürün tohum olarak kullanılmaktayken, XIX. yüz yıldan itibaren ABD ve bazı AB ülkelerinde tohum bilimi ve tohumda kalite standartlarına yönelik çalışmalar sonucunda nitelikli tohum üretimine ve kullanımına başlanılmış ve tohum ticari bir değer kazanmıştır.
- XX. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra gelişmiş ülkelerde tohumculuk kuruluşları yaygınlaşmış ve kamu tohumluk üretim ve dağıtım sistemlerinden zaman içerisinde çekilerek yerini özel sektöre bırakmıştır.
- Buna paralel olarak 1970'lerden sonra özel tohumculuk kuruluşları AR-GE konusunda önemli kaynaklar ayırarak yatırımlar yapmaya başlamıştır.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.1. DÜNYA

- Tohumluk ticaretinin yaygınlaşması ile birlikte verimlilik ve kalite arayışları önem kazanmaya başlamıştır. Buna paralel olarak tohumculuk sektörünün ve tohumluk ticaretinin denetim altında tutulmasına olan ihtiyaç en başında itibaren kendisini hissettirmiş ve XIX. yüzyılın sonuna doğru ilk ulusal tohum kalite laboratuvarları kurulmuş ve beraberinde tohumluk standartları belirlenmiştir.
- 1970’li yıllara kadar dünya ticaretinde tarımsal üretimin bir girdisi olarak tohumluk ticaretinin payı oldukça düşük seviyede seyretmiştir. 1970’lerden sonra dünya tohumculuğu pek çok bakımdan değişim göstermiştir.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.1. DÜNYA

- Gelişmiş batı ülkelerindeki tohumculuk firmaları; araştırma, üretim ve pazarlama faaliyetlerini diğer ülkelere doğru genişletmişler ve özellikle 1980'lerden sonra başlayan küreselleşme olgusu sonucu birçok ülke tohumculuk sektörünü geliştirme ve güçlendirme yönünde politikalar geliştirerek uygulamaya başlamış, sonuç olarak XXI. yüzyılın ilk yıllarında tüm dünyada kaliteli tohumluk üretimi, kullanımı, pazarlaması ve ticaretinde önemli gelişmeler olmuştur.
- Ülkelerin çoğunun tohumculuk sektörünü stratejik ve milli bir konu olarak değerlendirmesi, diğer yandan tohumculuk endüstrisinin geçmişteki uluslararası organizasyon yapısının zayıflığı, karantina konularına farklı yaklaşımları, AR-GE imkânları, deniz aşırı üretim kapasitesi ile uluslararası dağıtım ve pazarlama vasıtalarının yetersizliği ile ülkesel tohumculuk düzenlemelerinin farklılığı gerek dış ticaret gerekse üretimde kısıtlayıcı unsurlar olarak öne çıkmaktaydı.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.1. DÜNYA

- Zamanla başta fikri ve sınai mülkiyet hakları kapsamında bitki ıslahçı hakları ve uluslararası tohumluk üretim ve sertifikasyon sistemlerini düzenleyen/uygulayan gibi bir dizi yeni kurum ve organizasyon ortaya çıkarak uluslararası tohumluk ticaretini hızlandırmıştır.
- Uluslararası tohumluk ticareti, tohumculuk sektöründe sağlanan gelişmelere paralel olarak son çeyrek yüzyılda önemli artışlar göstermiştir. Bu artışta, farklı ekolojilere uygun yeni çeşitler, tohumluk üretiminde ihtisaslaşma ve tohumculuk teknolojisinde sağlanan gelişmeler etkili olmuştur.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.1. DÜNYA

- 1970’li yılların sonunda yaklaşık 1 milyar ABD doları civarında olan uluslararası tohumluk ticareti, 1980’li yılların ortasından itibaren hızla artmaya başlamıştır. 2012 yılı itibarıyla uluslararası toplam tohumluk ticareti yaklaşık 10,5 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu artış trendi günümüzde halen aynı hızda devam etmekte olup, uluslararası tohumluk ticaretinin en önemli iki ayağı AB ülkeleri ve ABD’dir.
- Bugün itibarıyla dünya toplam tohumluk üretim değeri yaklaşık 50 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. Bu değerlendirmede ilk sıralarda ABD (12 milyar \$), Çin (10 milyar \$), Fransa (2,8 milyar \$), Brezilya (2,1 milyar \$) ve Kanada (2 milyar \$) yer almaktadır. Ülkemiz ise 0,75 milyar \$ ile bu sıralamada 11. sırada yer almaktadır.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.2. TÜRKİYE

- Türkiye coğrafi konumu ve iklim çeşitliliği açısından tarıma ve özellikle tohum üretimine çok uygun alanlara sahiptir. Yıllar içerisinde bu avantajını kullanarak hem tarımsal üretimin hem de tohumculuğun geliştirilmesi için gayret gösterilmiştir.
- Cumhuriyetimizin kuruluşundan itibaren 1960'lı yıllara kadar daha ziyade geleneksel tedarik dediğimiz sistem ağırlıklı olmuştur. Bu dönemde devlet, tohumculuğun geliştirilebilmesi için birtakım adımlar atmaya başlamıştır.
- 1925 yılında farklı ekolojik bölgelerde tohum ıslah istasyonları kurulmuştur. 1926 yılında ilk defa anaçlık pancar tohumluğu ithal edilmiştir. 1950 yılında Devlet Üretme Çiftlikleri tohumluk üretimi ile görevlendirilmiştir.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.2. TÜRKİYE

- 1961 yılında ise ilk özel tohumculuk şirketi kurulmuştur.
- 1963 yılında 308 Sayılı Tohumculuk Kanunu'nun çıkmasıyla üretim ve tedarik sisteminde kamu ağırlıklı bir sisteme geçilmiş ve 1980 yılına kadar bu sistem devam etmiştir.
- 1980'li yıllardan itibaren Türkiye yeni çeşit arayışına girmiştir. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tohumculuk politikalarında köklü değişimlere yönelmiştir. Özel şirketlerin kendi tohumluklarının fiyatlarını belirlemesine izin verilmiştir.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.2. TÜRKİYE

- 1984 yılında özel şirketlerin tohumluk ithalatını ve ihracatını kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmıştır.
- Bu yıllardan itibaren tohumluk üretim ve tedarik sisteminde özel sektörün ağırlığı artmaya başlamıştır. 1998 yılında Dünya Tohumculuk Federasyonu (ISF) üyeliği gerçekleşmiştir.

1. TOHUMCULUĞUN TARİHÇESİ VE ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.2. TÜRKİYE

- 2004 yılında 5042 Sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun'un, 2006 yılında ise uluslararası standartlara, son ticari, bilimsel, teknolojik gelişmelere uygun ve AB mevzuatına uyumlu 5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu'nun çıkarılması ile birlikte sektörün önü açılmış ve tohumluk üretimi ve ticaretinde çok önemli gelişmeler sağlanmıştır.
- 2007 yılında da fikri ve sınai mülkiyet hakları kapsamında yeni bitki çeşitlerinin korunması ve bitki ıslahçı hakları ile ilgili olarak Uluslararası Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Birliği (UPOV) Sözleşmesi onaylanmıştır.
- Bütün bu gelişmeler neticesinde tohumculuk sektöründe uluslararası pazarda rekabet gücü her geçen gün artarak ihracatın ithalatı karşılama oranı giderek artmış ve fidan ve süs bitkileri dahil edildiğinde 2019 yılında %123 olmuştur.

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Bazı Tarla Bitkileri ve Sebzelere Ait Tohum Üretim Miktarları (ton)

Türler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Buğday	227.852	315.676	410.766	327.924	421.588	403.769	484.204	485.225	508.191	426.658	483.957
Arpa	36.144	34.416	48.401	43.162	79.189	82.216	125.018	99.628	119.474	151.365	177.306
Mısır	28.921	35.234	31.338	32.796	38.576	66.578	56.671	52.791	58.118	62.230	44.889
Çeltik	5.025	5.521	8.649	8.627	7.629	9.334	8.945	12.958	10.491	10.565	9.886
Ayçiçeği	9.298	11.854	14.137	14.732	18.756	23.769	17.494	21.757	28.022	25.028	28.602
Soya	1.169	1.982	2.274	2.248	3.699	3.408	2.443	3.664	4.101	3.230	3.960
Yer Fıstığı	30	70	114	147	171	151	139	206	197	160	213
Ş. Pancarı	1.005	466	1.479	1.166	896	1.163	1.448	1.168	1.195	1.818	1.159
Patates	58.877	70.654	96.295	185.485	150.908	163.269	175.397	231.592	258.180	276.390	255.966
Pamuk	10.811	15.679	16.911	23.074	10.260	11.621	8.883	14.279	19.929	25.141	26.471
Nohut	459	253	309	1.239	1.603	1.726	2.305	4.059	10.658	31.990	35.643
K. Fasulye	3			62	54	44	109	179	624	1.032	3.925
Mercimek	38	107	589	894	2.078	305	1.140	14.505	12.290	22.011	35.670
Kanola	148	107	63	12	91	28	82	31	6	9	41

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Bazı Tarla Bitkileri ve Sebzelere Ait Tohum Üretim Miktarları (ton)

Türler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sebze	2.758	2.500	2.213	2.115	1.576	1.656	2.782	3.291	3.832	2.042	2.117
Susam			14	0	3	3	0,0	18	0	3	0
Yonca	864	349	473	670	610	560	634	794	887	3.000	3.501
Korunga			200	2	12	46	30,7	188	385	307	773
Fiğ	1.057	858	876	876	385	686	974	1.114	1.139	1.572	1.526
Sorgum-s.otu			226	133	155	216	308	192	79	63	318
Aspir			269	250	750	807	644,3	772	975	361	289
Y. şalgamı			14	12	55	92	17,6	53	6	11	19
Y. pancar			33	44	8	5	38,5	36	31	10	1
Çim ve Çayır Otu	50	56	3	208	106	87	236	107	167	404	366
Y. bezelyesi				381	484	440	811	1.585	2.321	2.121	3.656
Diğerleri			1.686	1.024	4.035	4.369	6.355,7	9.319	8.067	11.795	14.279
TOPLAM	384.509	495.782	637.330	646.905	743.193	775.909	896.298	957.925	1.049.361	1.059.316	1.134.533

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

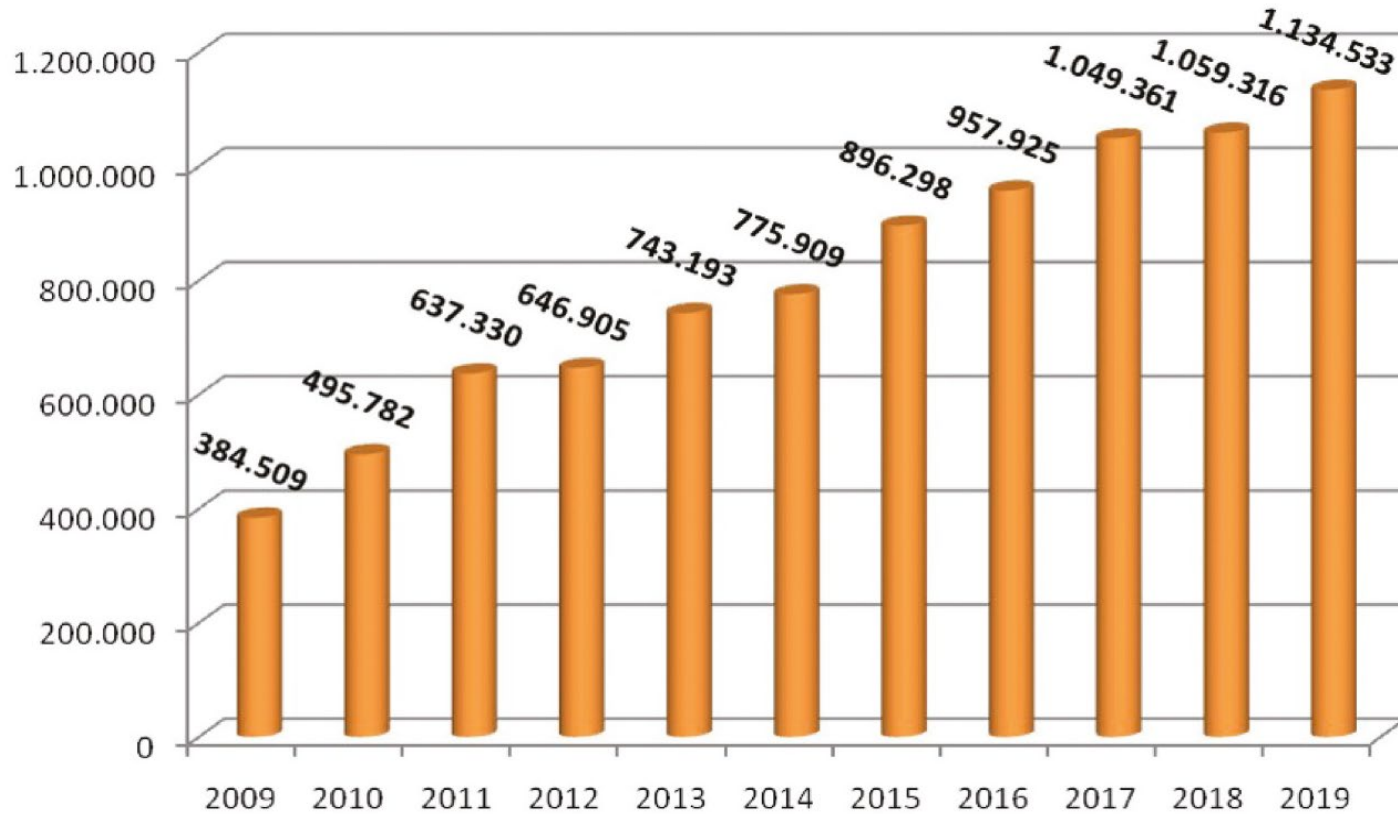
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

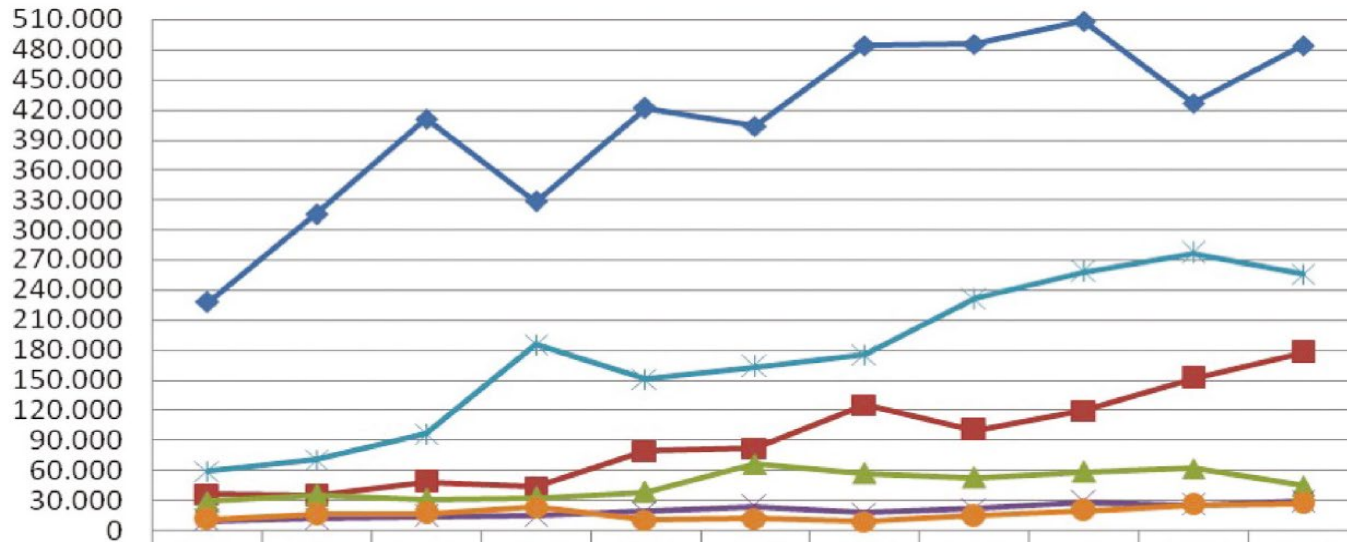
Yıllar İtibarıyla Tohumluk Üretim Miktarları (ton)

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar İtibarıyla Bazı Seçilmiş Ürünlerin Üretim Miktarları (ton)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
—●— Buğday	227.85	315.67	410.76	327.92	421.58	403.76	484.20	485.22	508.19	426.65	483.95
—■— Arpa	36.144	34.416	48.401	43.162	79.189	82.216	125.01	99.628	119.47	151.36	177.30
—▲— Mısır	28.921	35.234	31.338	32.796	38.576	66.578	56.671	52.791	58.118	62.230	44.889
—×— Ayçiçeği	9.298	11.854	14.137	14.732	18.756	23.769	17.494	21.757	28.022	25.028	28.602
—*— Patates	58.877	70.654	96.295	185.48	150.90	163.26	175.39	231.59	258.18	276.39	255.96
—●— Pamuk	10.811	15.679	16.911	23.074	10.260	11.621	8.883	14.279	19.929	25.141	26.471

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar İtibarıyla Kamu ve Özel Sektör Tohumluk Üretimi (ton)

YIL	ÜRETİCİ	BUĞDAY	ARPA	SOYA	MISIR	AYÇİÇEĞİ	PATATES	PAMUK	SEBZE	YEM BİTKİLERİ
2010	Kamu	163.109	17.698	114	222	0	-	104	7	1.007
	Ö.Sektör	152.567	16.717	1.868	35.012	11.853	70.654	15.574	2.493	502
	Toplam	315.676	34.416	1.982	35.234	11.854	70.654	15.679	2.500	1.509
	Ö.Sektör %	48	49	94	99	100	100	99	100	33
2011	Kamu	185.974	20.714	240	19	0	0	20	3	846
	Ö.Sektör	224.792	27.687	2.034	31.319	14.137	96.295	16.890	2.211	983
	Toplam	410.766	48.401	2.274	31.338	14.137	96.295	16.910	2.213	1.829
	Ö.Sektör %	55	57	89	100	100	100	100	100	54
2012	Kamu	137.728	11.608	66	151	0	8	170	125	850
	Ö.Sektör	190.196	31.554	2.182	32.645	14.732	185.478	22.904	1.990	1.095
	Toplam	327.924	43.162	2.248	32.796	14.732	185.485	23.074	2.115	1.945
	Ö.Sektör %	58	73	97	100	100	100	99	94	56
2013	Kamu	175.360	22.557	168	173	0	39	48	169	520
	Ö.Sektör	246.228	56.632	3.531	38.403	18.756	150.870	10.213	1.407	1.294
	Toplam	421.588	79.189	3.699	38.576	18.756	150.908	10.260	1.576	1.815
	Ö.Sektör %	58	72	95	100	100	100	100	89	71
2014	Kamu	145.439	10.771	153	584	0	11	47	3	711
	Ö.Sektör	257.809	71.444	3.255	65.993	23.769	163.259	11.574	1.653	1.422
	Toplam	403.769	82.216	3.408	66.578	23.769	163.269	11.621	1.656	2.133
	Ö.Sektör %	64	87	96	99	100	100	100	100	67

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar İtibarıyla Kamu ve Özel Sektör Tohumluk Üretimi (ton)

YIL	ÜRETİCİ	BUĞDAY	ARPA	SOYA	MISIR	AYÇİÇEĞİ	PATATES	PAMUK	SEBZE	YEM BİTKİLERİ
2015	Kamu	307.616	21.124	162	168	0,1	2,0	13	3	1.017
	Ö.Sektör	176.588	103.895	2.280	56.503	17.494	175.395	8.870	2.779	1.764
	Toplam	484.204	125.018	2.443	56.671	17.494	175.397	8.883	2.782	2.780
	Ö.Sektör %	64	83	93	100	100	100	100	100	63
2016	Kamu	151.436	11.251	38	411	0,2	6,5	1,2	1	1.007
	Ö.Sektör	333.789	88.377	3.625	52.380	21.757	231.586	14.278	3.289	3.061
	Toplam	485.225	99.628	3.664	52.791	21.757	231.592	14.279	3.291	4.068
	Ö.Sektör %	69	89	99	99	100	100	100	100	75
2017	Kamu	155.283	19.617	14	143	0,3	0,4	20,4	1,9	1.551
	Ö.Sektör	352.908	99.856	4.087	57.951	28.022	258.179	19.909	3.830	3.465
	Toplam	508.191	119.474	4.101	58.094	28.022	258.180	19.929	3.832	5.015
	Ö.Sektör %	69	84	100	100	100	100	100	100	69
2018	Kamu	170.199	22.496	1	31	0,5	109,3	10	1	1.570
	Ö.Sektör	256.459	128.869	3.229	62.198	25.028	276.280	25.131	2.041	5.850
	Toplam	426.658	151.365	3.230	62.229	25.029	276.389	25.141	2.042	7.420
	Ö.Sektör %	60	85	100	100	100	100	100	100	79
2019	Kamu	179.717	20.516	37	395	0,7	125	1,5	1	1.198
	Ö.Sektör	304.240	156.790	3.923	44.504	28.061	255.841	26.469	2.115	10.595
	Toplam	483.957	177.306	3.960	44.899	28.602	255.966	26.471	2.117	11.793
	Ö.Sektör %	63	88	99	100	100	100	100	100	90

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

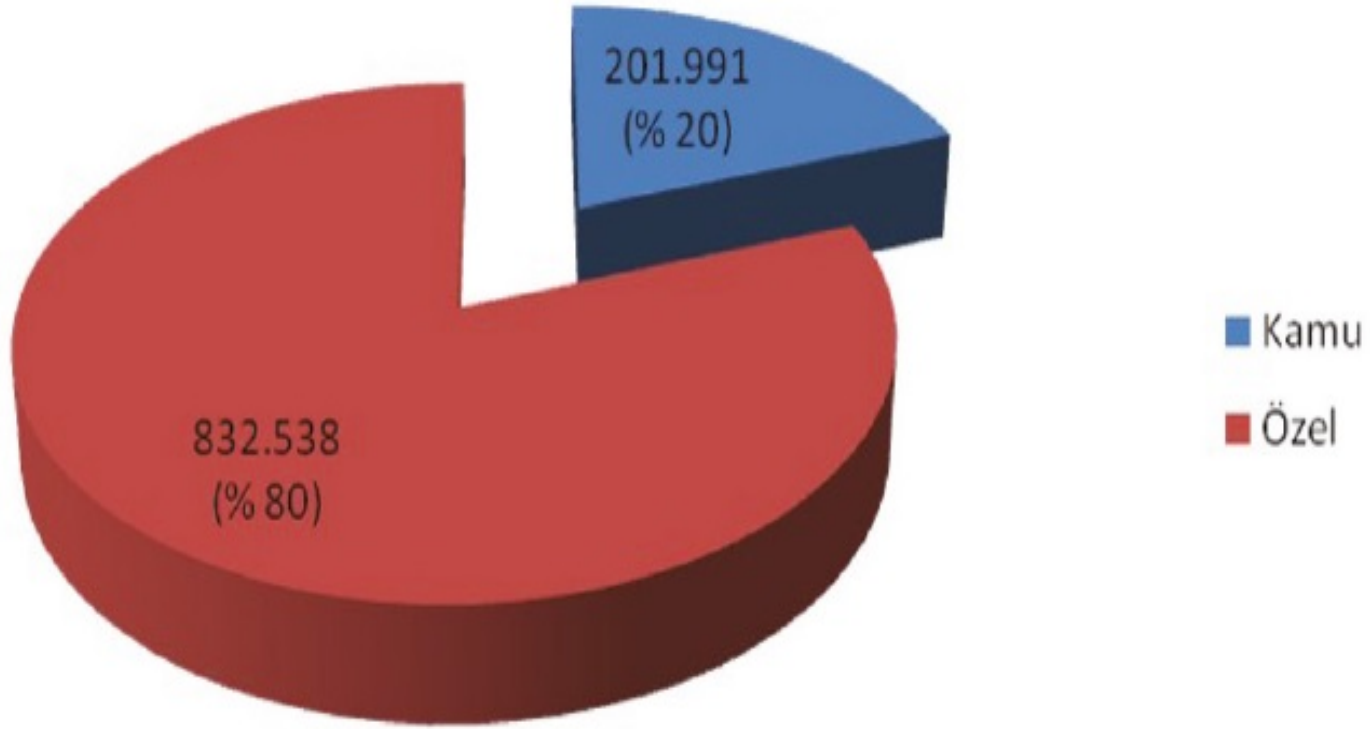
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

2019 Yılı İtibarıyla Kamu ve Özel Sektör Tohum Üretim Miktarları (ton)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar itibarıyla Süs Bitkileri Üretim Miktarları (adet)

ÜRÜN GRUBU	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kesme çiçekler	1.007.831.644	1.036.147.373	1.037.996.375	1.050.584.960	1.055.783.642	1.093.333.943
İç mekan (saksılı) süs bitkileri	41.448.776	40.810.719	38.150.927	56.049.665	60.149.981	51.669.029
Dış mekân süs bitkileri	456.026.600	451.142.538	412.227.915	490.559.391	507.183.040	510.558.039
Çiçek soğanları	30.059.530	27.200.330 ^[Adsız]	25.337.330	21.833.825	88.657.000	62.537.229
TOPLAM	1.535.366.550	1.555.300.960	1.513.712.547	1.619.027.841	1.711.773.663	1.718.098.240

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

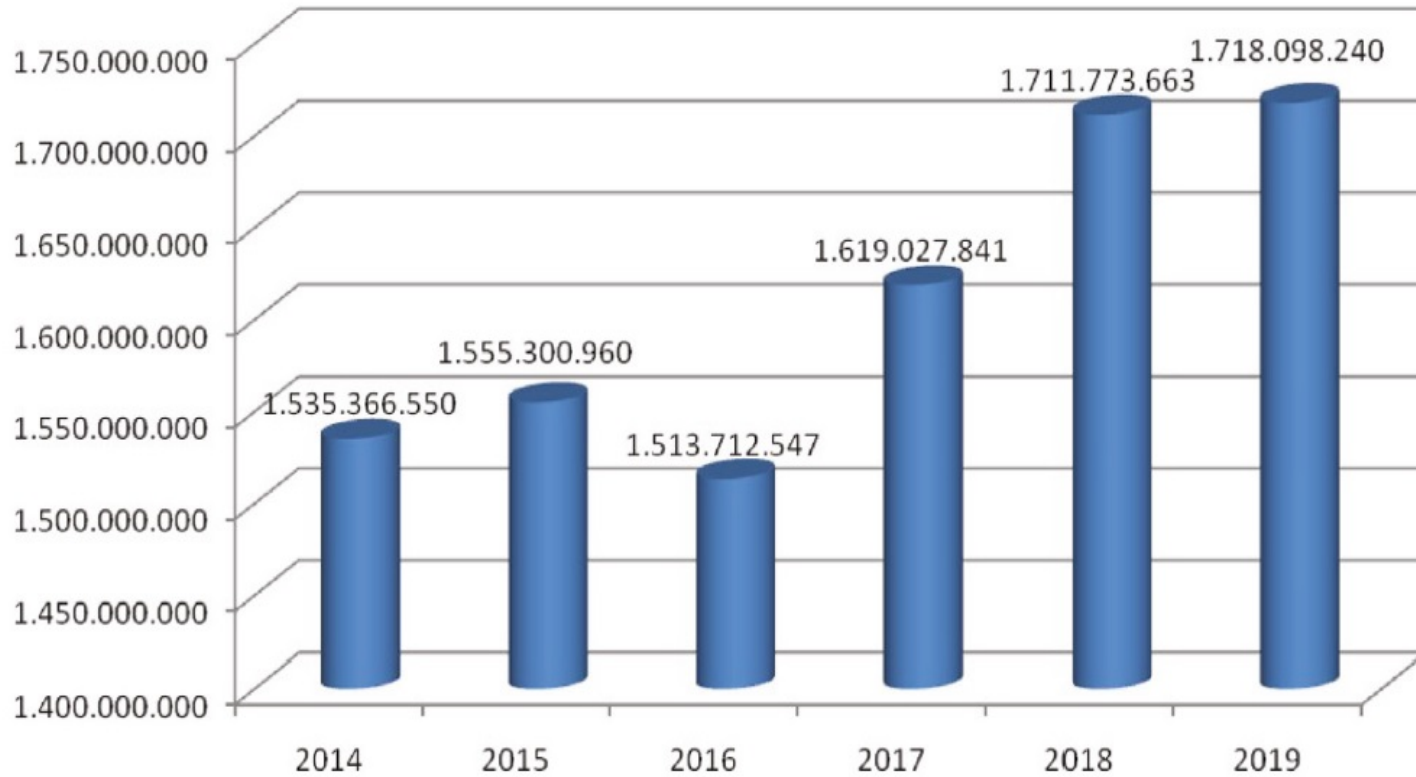
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar İtibarıyla Süs Bitkileri Üretim Miktarları (adet)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

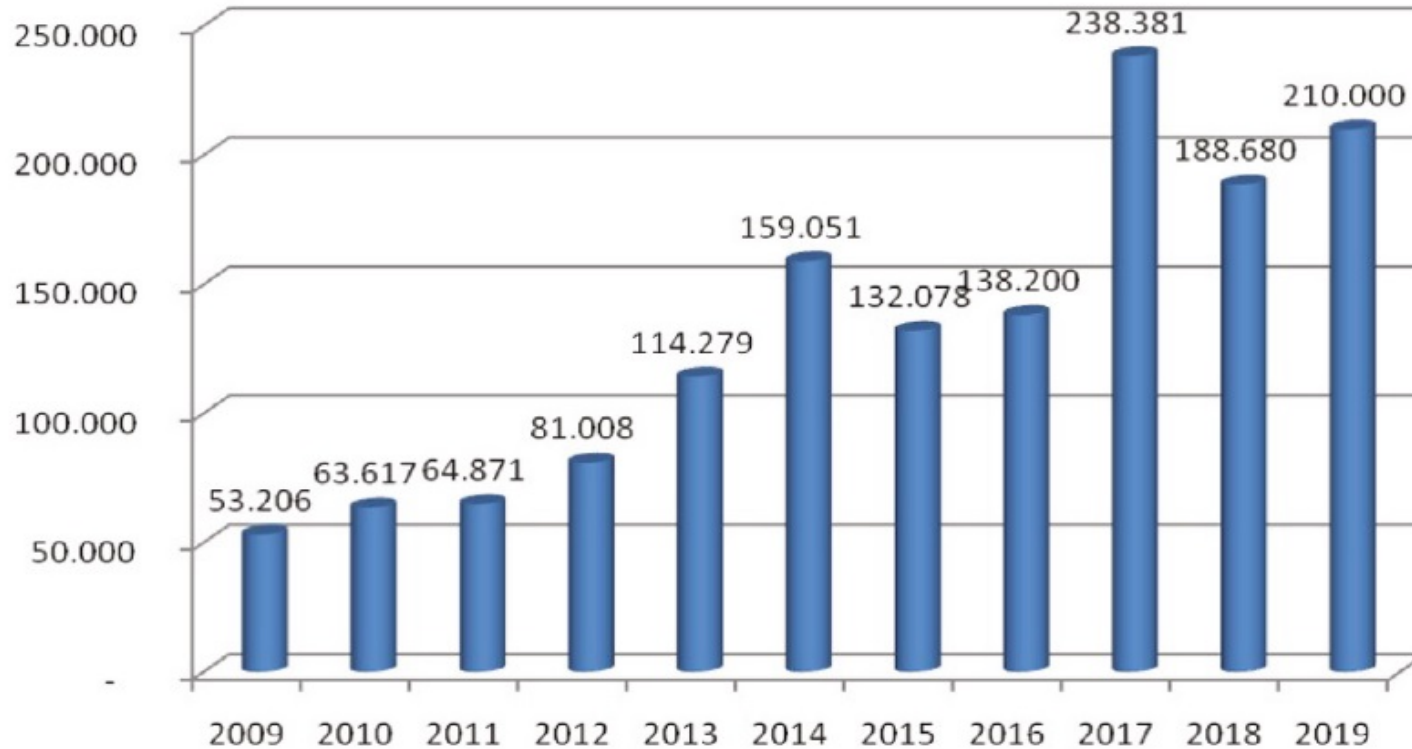
Yıllar İtibarıyla Meyve ve Asma Fidan Üretim Miktarları (1.000 adet)

YILLAR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MEYVE	18.279	19.914	27.953	30.895	45.394	56.027	58.384	58.861	65.047	101.892	104.308	100.915
ASMA	2.958	2.032	3.407	3.499	3.393	7.129	5.465	4.981	4.349	3.622	2.276	3.054
ÇİLEK	43.363	31.260	32.257	30.477	32.221	51.123	95.202	68.236	68.804	132.866	82.096	106.031
TOPLAM	64.600	53.206	63.617	64.871	81.008	114.279	159.051	132.078	138.200	238.380	188.680	210.000

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar İtibarıyla Fidan Üretim Miktarları (adet)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.1. Tohumculuk Sektöründe Üretim Miktarları

Yıllar itibarıyla Fide Üretim Miktarları (1.000 adet)

Yıllar	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim	2.600.000	3.200.000	3.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar itibarıyla Tohum İhracat ve İthalatına Dair Bazı Değerler (milyon dolar)

YILLAR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İhracat	50	71	70	95	108	120	126	148	115	153	136	152	155
İthalat	130	170	158	176	178	197	194	188	202	202	185	179	177
Hacim	180	241	229	271	287	318	320	336	317	355	321	329	332
Denge	-80	-99	-87	-82	-69	-76	-68	-40	-87	-49	-49	-27	22
Karşılama Oranı (%)	38	42	45	54	61	61	65	79	57	76	73	85	88

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

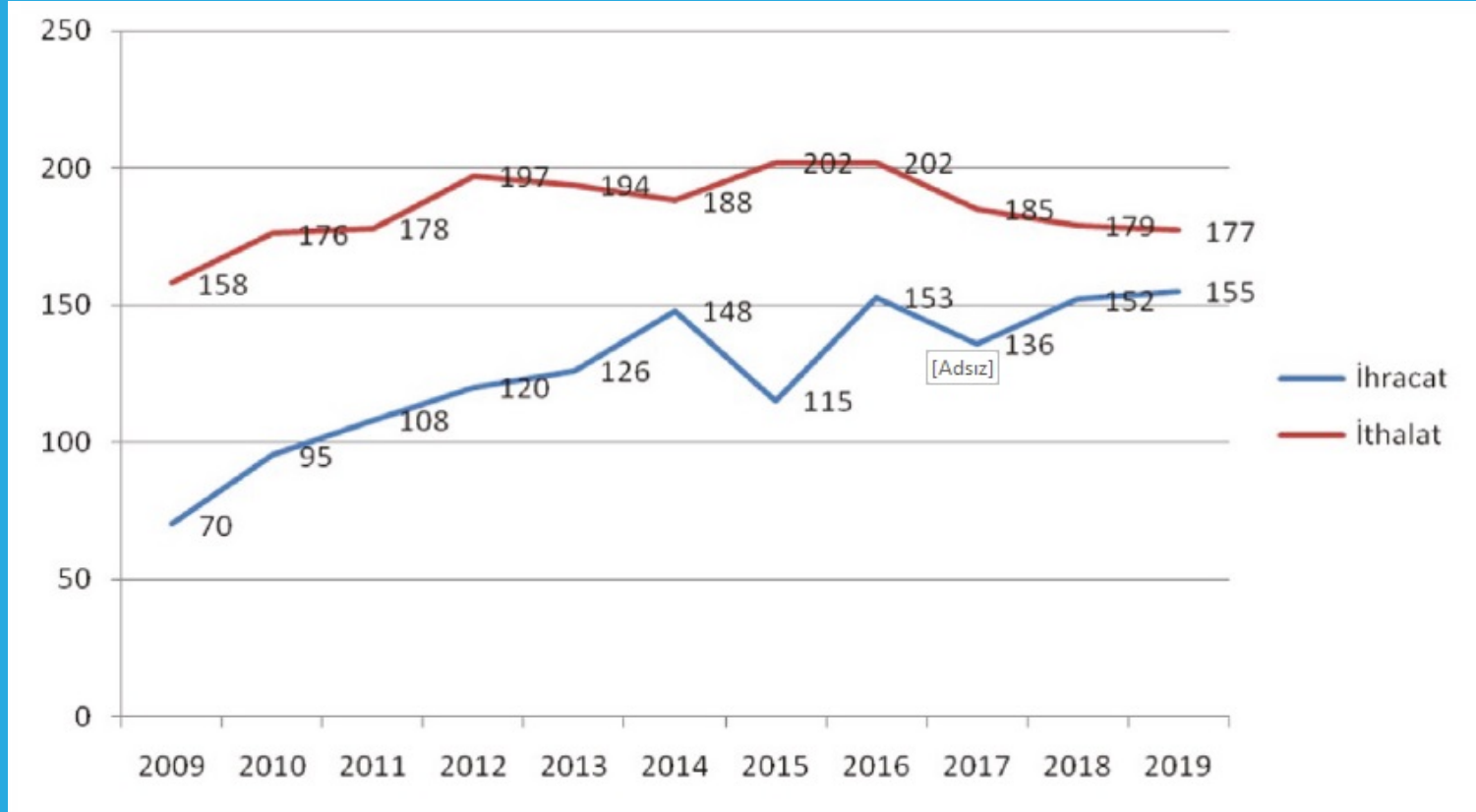
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar İtibarıyla Tohum İthalat ve İhracat Değerleri (milyon dolar)

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Bazı Önemli Türlerin 2019 Yılı İthalat ve İhracat Değerleri (bin dolar)

TÜR	İHRACAT	İTHALAT
Buğday	16.543	397
Arpa	919	198
Ayçiçeği	70.234	10.046
Domates	5.849.372	39.563
Patates	331	12.250
Şeker pancarı	2466	9.406
Mısır	28.632	23.003
Pamuk	7.382	185

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar itibarıyla Süs Bitkileri İthalat ve İhracat Değerleri (bin dolar)

	Ürün Grubu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İhracat	Çiçek Soğanları	2.306	2.146	2.001	1.938	1.576	1.708	1.293	1.744	1.371
	Canlı Bitkiler	40.181	34.115	39.986	42.537	40.924	45.073	48.145	24.957	31.145
	Kesme Çiçek	27.182	30.150	28.190	32.018	28.301	27.731	28.851	34.155	35.859
	Bitki Yaprakları, Dalları vb.	6.287	6.617	6.811	6.476	6.628	7.101	7.221	7.820	8.203
	Çiçek Tohumları	-	2.963	3.597	3.622	2.703	2.915	2.697	2.562	3.828
	TOPLAM	75.956	75.991	80.585	86.591	80.132	84.528	88.207	71.239	80.406
İthalat	Çiçek Soğanları	6.081	5.805	7.100	7.381	9.995	9.093	6.846	5.477	2.701
	Canlı Bitkiler	59.620	59.215	82.203	78.448	65.804	73.296	71.935	45.720	30.981
	Kesme Çiçek	1.432	2.012	2.563	6.342	4.883	4.129	3.529	3.261	3.959
	Bitki Yaprakları, Dalları vb.	450	683	635	719	704	735	712	969	666
	Çiçek Tohumları	-	4.976	8.447	7.153	6.252	6.109	6.694	5.514	4.729
	TOPLAM	67.584	72.691	100.948	100.043	87.638	93.362	89.716	60.941	43.036

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

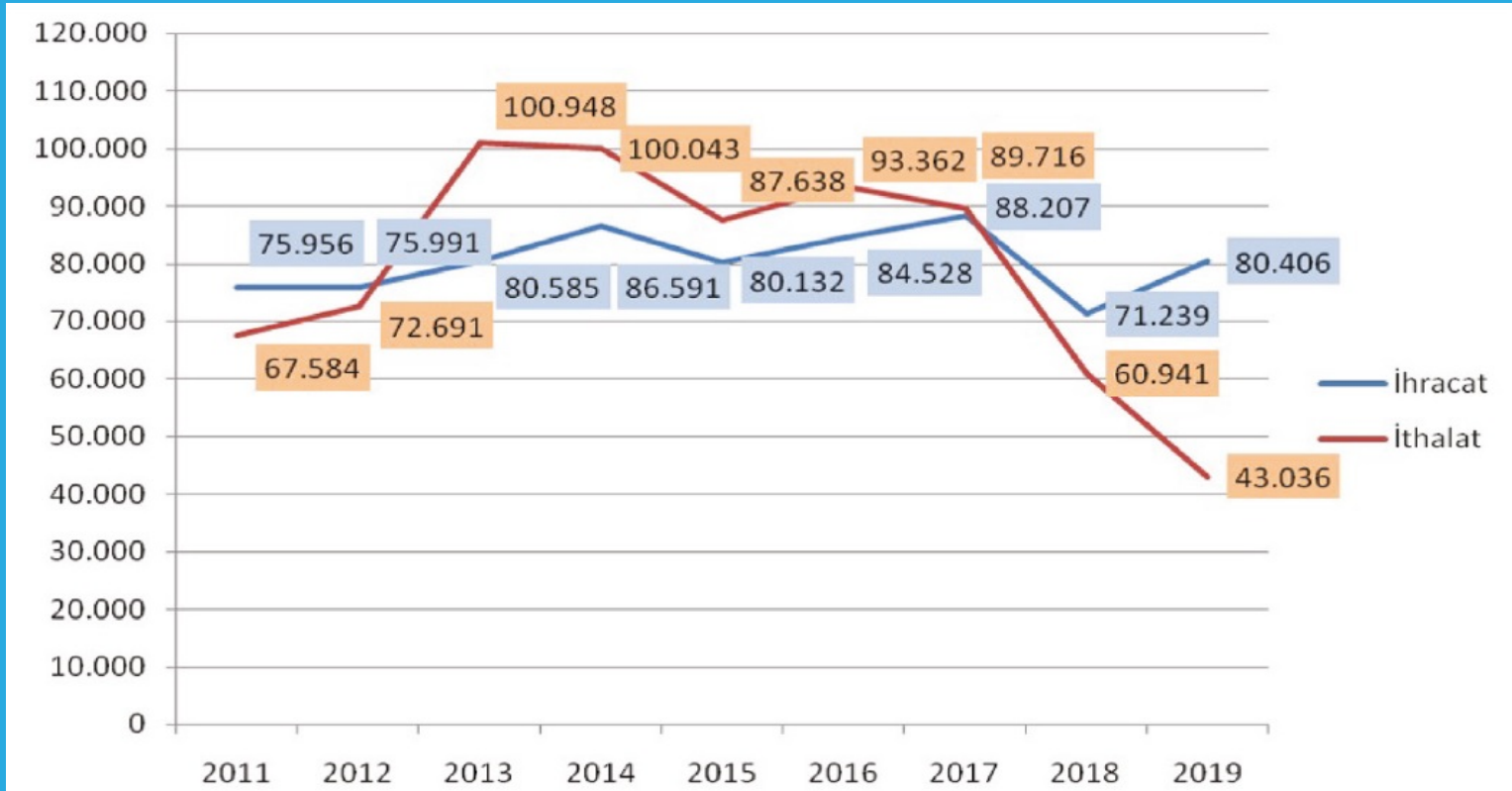
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar itibarıyla Süs Bitkileri Sektöründe Toplam İthalat ve İhracat Değerleri (milyon dolar)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar İtibarıyla Fidan İthalat ve İhracat Değerleri (bin dolar)

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İhracat	3.341	3.113	5.267	8.357	9.726	27.374	30.600	37.445	37.766
İthalat	8.860	5.547	4.255	3.755	5.360	4.301	2.500	1.083	1.858

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

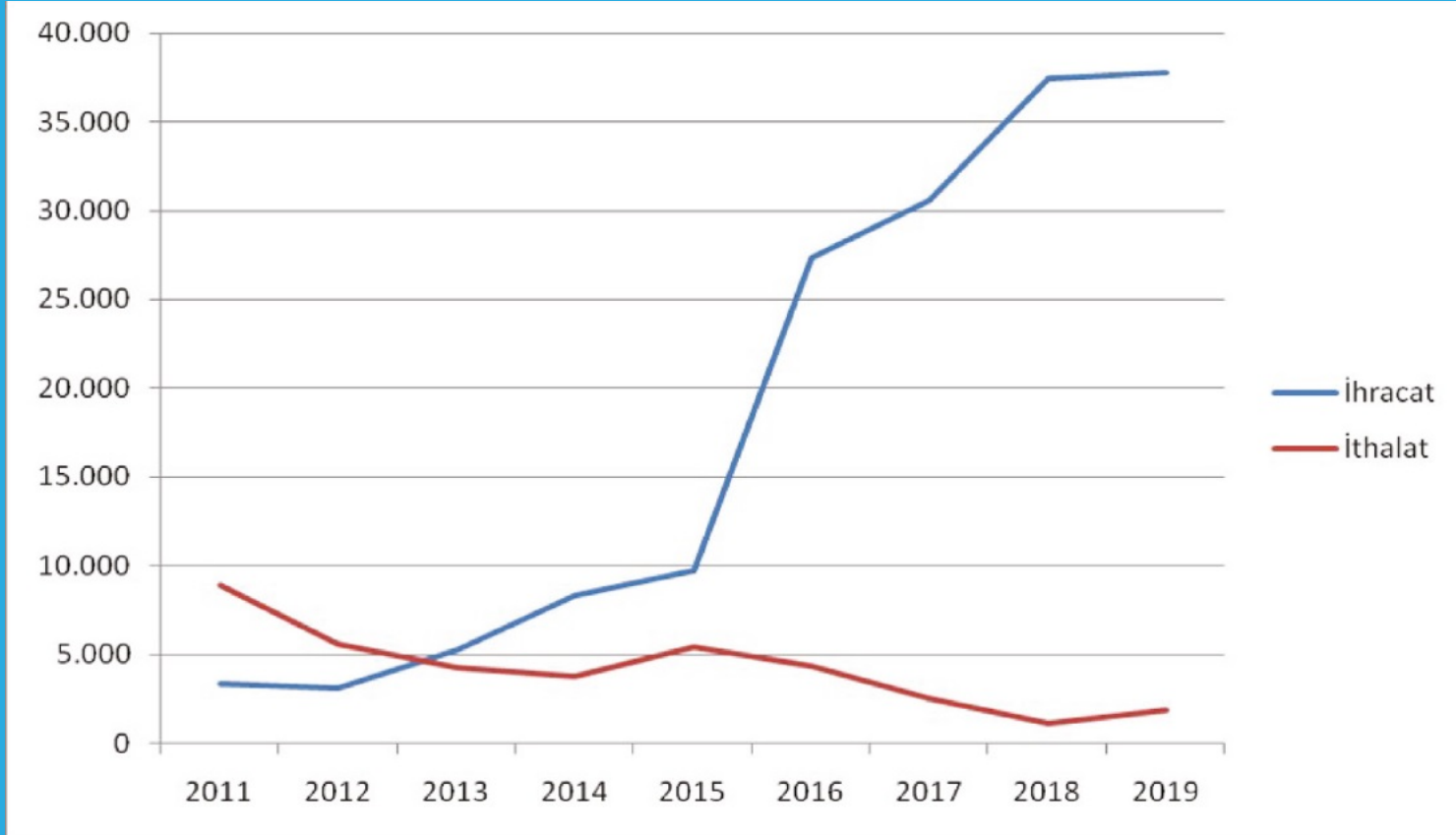
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar İtibarıyla Fidan İthalat ve İhracat Değerleri (milyon dolar)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

2016-2019 Yılı Toplam İthalat ve İhracat Durumu (milyon dolar)

	Tohum				Fidan				Süs Bitkileri				Toplam			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
İthalat	202	185	179	177	4,3	2,5	1,0	1,8	93,3	89,7	60,9	43,0	299,6	277,2	240,9	221,8
İhracat	153	136	152	155	27,4	30,6	37,4	37,7	84,5	88,2	71,2	80,4	264,9	254,8	260,6	273,1
Hacim	355	321	331	332	31,7	33,1	38,4	39,5	177,8	177,9	132,1	123,4	564,5	532,0	501,5	494,9
Dış Ticaret Dengesi	- 49	-49	- 27	-22	23,1	28,1	36,4	35,9	- 8,8	- 1,5	10,3	37,4	-35	- 22,4	19,7	51,3
Karşılama oranı %	76	73	85	88	637	1224	3740	2094	91	98	117	187	88	92	108	123

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

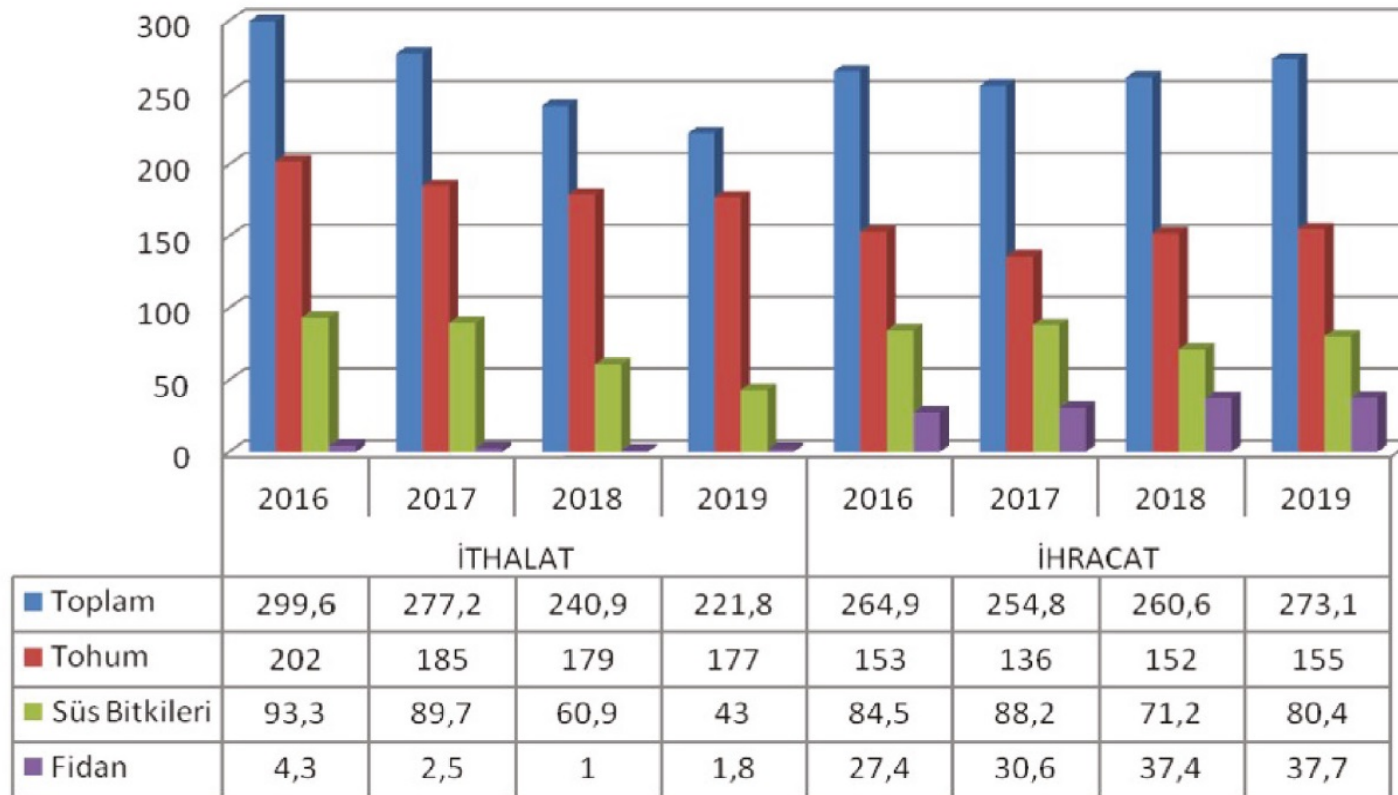
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar İtibarıyla Tohumculuk Sektörü İthalat -İhracat Değerleri (milyon dolar)

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

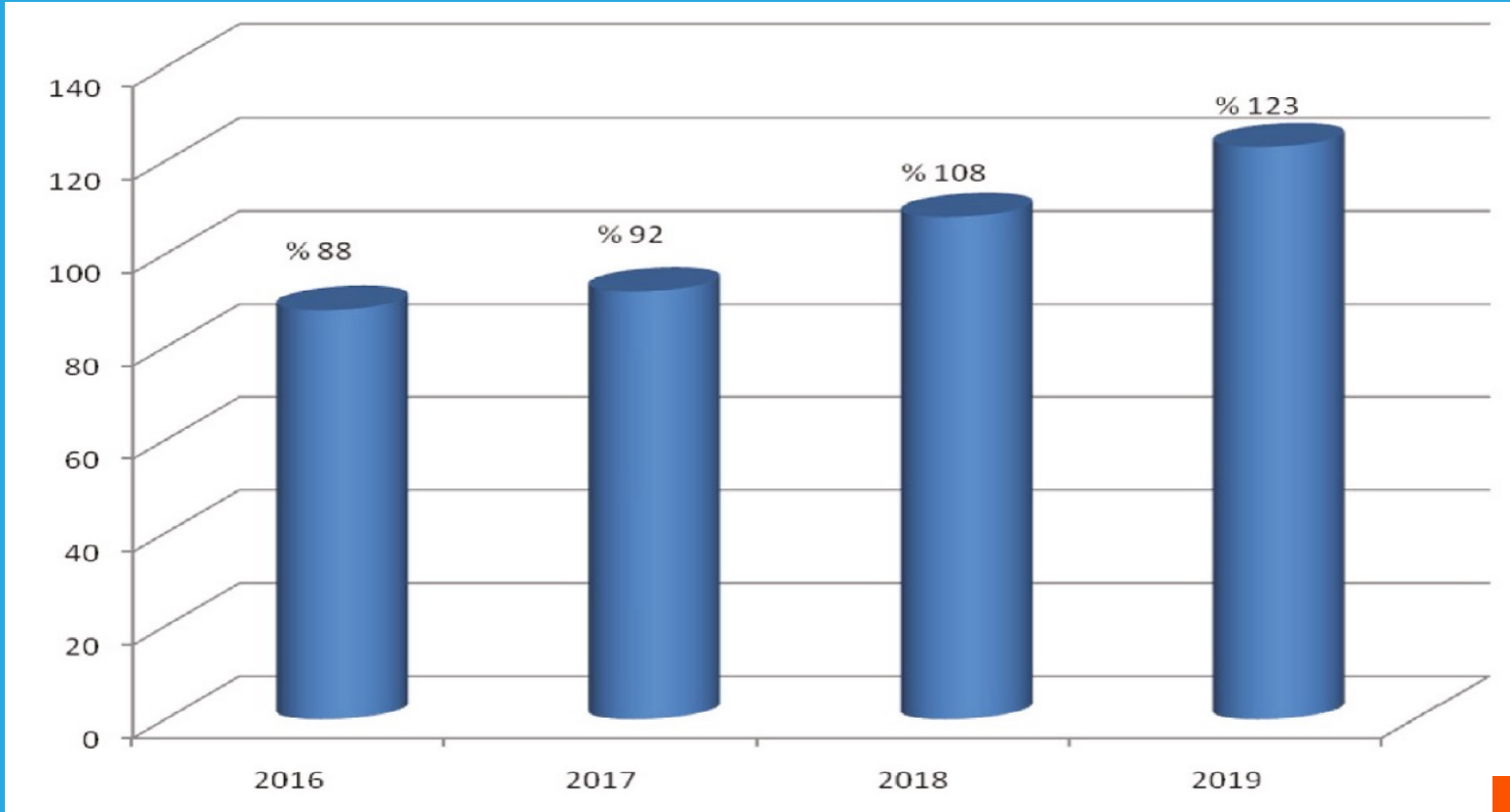
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.2. Tohumculuk Sektörünün Dış Piyasalardaki Durumu

Yıllar İtibarıyla Tohumculuk Sektörü- İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

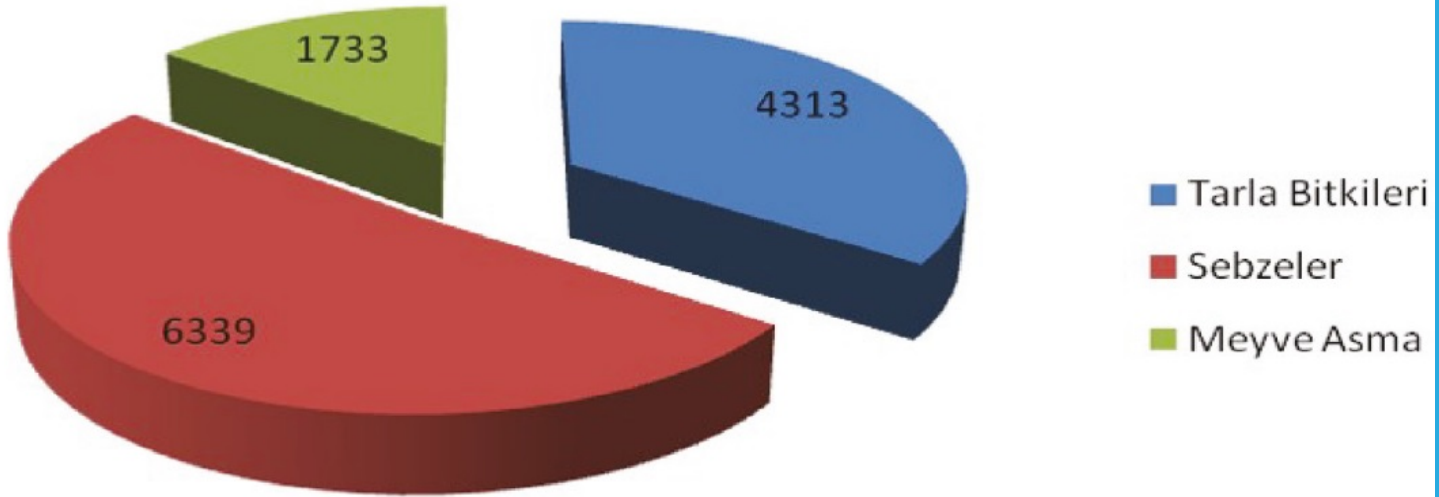
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.3. Çeşit Sayısı

2019 Yıl Sonu İtibarıyla Ürün Gruplarında Tescilli Çeşit Sayıları

Toplam: 12.385

TOHUMCULUK SEKTÖR RAPORU

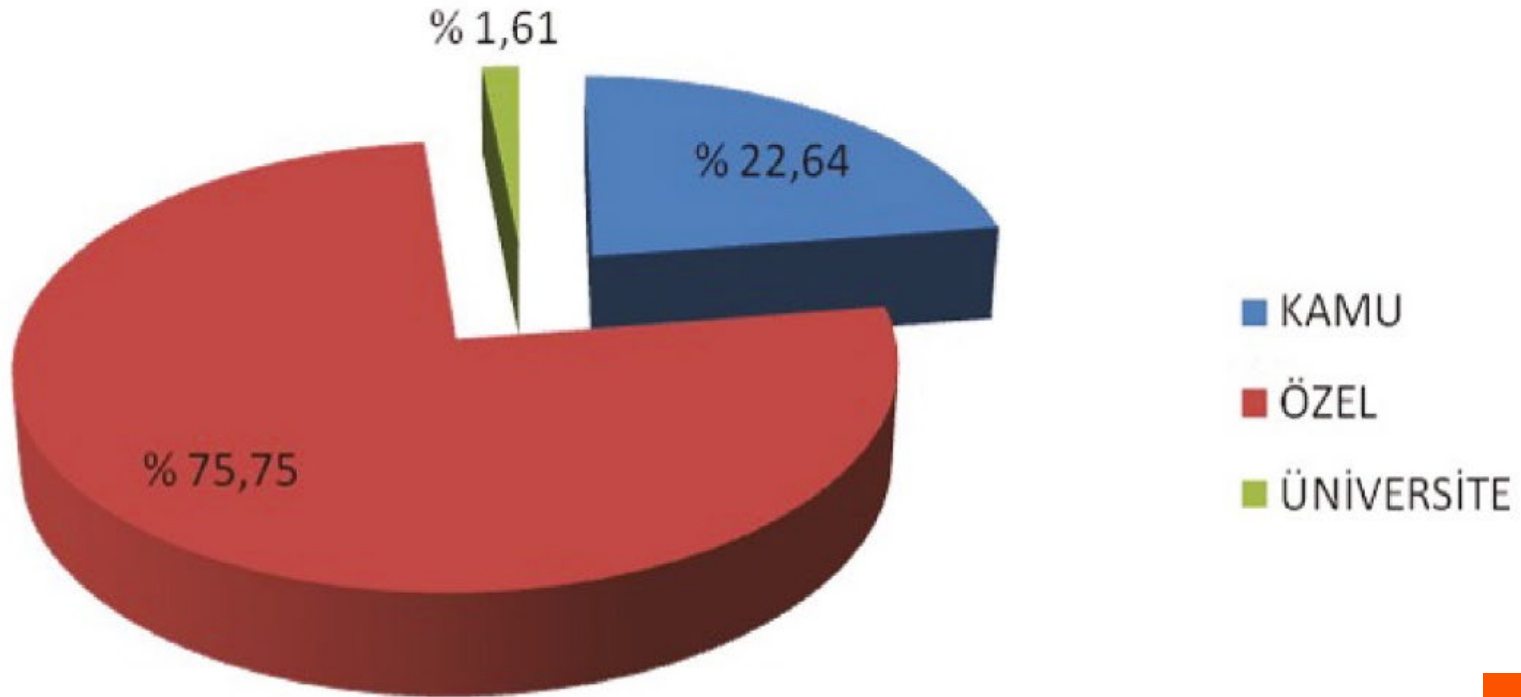
TÜRKTOB

www.turktob.org.tr

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.3. Çeşit Sayısı

2019 Yıl Sonu İtibarıyla Tescilli Çeşitlerin Sektörel Dağılımı

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- Türkiye’de tarımsal AR-GE çalışmaları 1926 yılında “Buğday Araştırma İstasyonlarının” kuruluşu ile başlamıştır. 1926-1960 yılları arasında ağırlıklı olarak bitki yetiştirme teknikleri çalışılmış, 1963 yılında Çeşitlerin Tescil ve Sertifikasyonu Hakkında Kanun’un çıkması ile çeşit kavramı önem kazanmaya başlamıştır. 1990 yılından sonra ise çeşit geliştirme çalışmaları hız kazanmış ve birçok türde yaygın olarak yetiştirilmekte olan çok sayıda çeşit geliştirilmiştir.
- Türkiye’de kamu araştırmalarının büyük bölümü T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) bünyesindeki araştırma enstitüleri tarafından yürütülmektedir. Ayrıca üniversitelerin araştırma birimlerinde, çeşitli bitkisel araştırma konularında çalışmalar yürütülmektedir.

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- Özel sektör başlangıçta genellikle tohumluk ithal ederken veya kısmen kamu çeşitlerinin üretimini yaparken, sonraki yıllarda özel sektör tarımsal araştırma kuruluş yetkisine sahip bazı şirketler kendi ıslah programlarını oluşturup kendi çeşitlerini geliştirmiş, aynı zamanda Bakanlığın uyguladığı politikalarla kendi geliştirdikleri veya enstitülerde geliştirilen hibrit ve standart çeşitlerin üretimine yönelmiştir.
- Türkiye; pek çok türün gen merkezi olması hasebiyle oldukça zengin bir biyoçeşitliliğe ve genetik altyapıya sahiptir. Doğal ve kültürel varlıklar açısından eşsiz bir coğrafya ve zenginliğe sahip olan Türkiye’de 12.000 civarında bitki türü bulunmakta olup bunun yaklaşık %32’si endemiktir.

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- Tohumculuk sektörünün en önemli ihtiyacı, yeterli AR-GE çalışmalarının yapılabilmesi ve üretilen bilgi ve teknolojinin üretici tarafından kullanılabilmesidir.

Sektörde AR-GE'nin mevcut durumu ve darboğazlar aşağıda özetlenmiştir;

- Özel sektörde AR-GE çalışmalarını yürütecek personel nitelik ve nicelik bakımından yetersizdir. Ziraat fakültelerinde lisans düzeyindeki eğitimler bu amaca yönelik değildir. Tohumculuk alanında AR-GE'de uzmanlaşmış organizasyonlar oluşturulamamıştır.

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- Özel sektörün AR-GE çalışmalarında yer alan elemanların bilgi birikiminin geliştirilmesinde kamudan faydalanma oranı düşük seviyededir. Özel sektör kendi bünyesindeki AR-GE elemanlarının yetişmesi için gerekli zaman ve maddi kaynakları yeterince sağlayamamaktadır.
- AR-GE çalışmaları yüksek teknik bilgi, personel, ekipman, finans ve sabır isteyen, uzun süreli ve riskli bir iştir. Çalışmalarda geri dönüşümün de uzun zaman alması, özel sektörün bu konuya yeteri kadar ilgi göstermemesine neden olmaktadır.

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- Özel sektör firmaları AR-GE için yeterli maddi kaynağa ve sermaye birikimine sahip olmayıp AR-GE yapan kamu kurumlarının da kaynakları sınırlıdır. Özel sektöre verilen AR-GE kredi ve finans desteği yetersizdir ve kullandırma süreleri de AR-GE'nin tabiatına uygun olacak şekilde uzun süreli değildir. Hibe desteklerinde prosedürlerin ve bürokrasinin fazlalığı firmaların talebini azaltmaktadır.
- AR-GE yapan Bakanlık - üniversite - araştırma kuruluşları - özel sektör - sanayiciler ve kullanıcılar arasında iletişim de yetersizdir. Ortak proje üretme, bilgi paylaşımı ve kaynakların birlikte kullanımında eksiklik vardır.

2. TOHUMCULUK SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2.4. AR-GE

- TÜBİTAK projelerinde tohumculukla ilgili projelere yeteri kadar yer verilmemektedir.
- Ülkemiz AR-GE çalışmaları çok disiplinli yaklaşımdan uzaktır. İhtiyaca dönük yeni ve kaliteli proje üretilmemektedir. Çoğunlukla konular piyasadan ve özel sektörden gelen talepleri kapsamamakta, bu da sonuçların uygulamaya aktarımında probleme yol açmaktadır.

3. YAPISAL VE KURUMSAL ORGANİZASYON

3.1. Örgütlenme

- 2006 yılında 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ile; bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmek amacıyla birlikler oluşturulmuştur.

3. YAPISAL VE KURUMSAL ORGANİZASYON

3.1.1. Alt Birlikler

- Alt birlikler, tohumculuk sektörünün geliştirilmesi ile sektörde faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişiler arasında mesleki dayanışma sağlayarak mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, tohumculuk faaliyetinde bulunanların ekonomik ve sosyal haklarının korunmasını sağlamak ve mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek amacıyla bitki ıslahçıları, fidan üreticileri, fide üreticileri, süs bitkileri üreticileri, tohum dağıtıcıları, tohum sanayicileri ve üreticileri ile tohum yetiştiricileri tarafından kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

3. YAPISAL VE KURUMSAL ORGANİZASYON

3.1.2. Türkiye Tohumcular Birliği

- Türkiye Tohumcular Birliği, alt birlikler arasındaki işbirliği ve dayanışmayı temin etmek, tohumculuk sektörünün geliştirilmesi ile sektörde faaliyet gösterenler arasında mesleki dayanışma sağlamak ve mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek amacıyla alt birliklerce kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek üst kuruluşudur. Birliğin kuruluşundan sonra alt birlikler, Birliğe üye olmak zorundadır.
- Birlikler üyelerinden gelen sorunları, değerlendirip, analiz edip çözüm önerileri geliştirerek bunları bakanlığa ve ilgili mercilere sunarlar ve bu suretle düzeltici ve önleyici faaliyetlerin başlamasını sağlayıp sorunun büyümeden çözümüne büyük katkı sağlarlar.

3. YAPISAL VE KURUMSAL ORGANİZASYON

3.1.2. Türkiye Tohumcular Birliği

Alt Birliklerin Üye sayıları (2019 Sonu)

Alt Birlik Adı	Üye Sayısı
Bitki Islahçıları Alt Birliği	302
Fidan Üreticileri Alt Birliği	862
Fide Üreticileri Alt Birliği	151
Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği	777
Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği	6.633
Tohum Sanayicileri ve üreticileri Alt Birliği	927
Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği	44.342
TOPLAM	53.994

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 2006 yılından bu yana geçen süre içinde, Kanun'da değişmesi gereken hususlar konusunda uygulamadaki zorluk ve pratiklerden gelen önemli bir veri birikimi oluşmuştur. Bu birikimin ışığı altında bazı değişiklik önerileri aşağıda sıralanmıştır;

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- Kanun'un 12. maddesi 1. Fıkrası a) ve f) bentleri ile 3. Fıkrasında düzenlenen fiiller için Kanun'da öngörülen 5 yıl süreli faaliyetten men yaptırımının Anayasanın orantılılık ilkesine aykırı olması nedeniyle kaldırılması uygun olacaktır.
- Birlik seçimlerinin 2 yılda bir yerine 4 yılda bir yapılması, Yönetim Kurullarının daha iyi hizmet vermesine imkân tanıyacağından, bu yönde değişiklik yapılmasında fayda görülmektedir.
- Kanun'un 24. maddesinde belirtilen %0,3 komisyonun toplanmasında yaşanan güçlükler dikkate alınarak bu oran %0,1 olarak değiştirilmiştir, ancak Birliklerin bu konuda üyelerin bilançolarını inceleyebilmelerine ve gerekirse vergi dairelerinden bilgi talep edebilmelerine imkân tanıyacak düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç vardır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- Kanun'un 4. maddesinde genetik kaynakların kayıt altına alınmasından bahsedilmesine rağmen bu konuda hiçbir hükme yer verilmemiştir. Bu eksikliğin yerel çeşitleri de kapsayacak şekilde giderilmesi isabetli olacaktır.
- Anayasa Mahkemesinin 15.Maddenin bazı hususları ile ilgili kısmi olarak verdiği iptal kararının ışığı altında bu madde metninin yeniden düzenlenmesi beklenmektedir.
- Üyelikten çıkarma ve çıkma konusu tereddütlere mahal vermeyecek şekilde düzeltilmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda değişiklik yapılmalıdır

Sertifikalı tohumluk üretimi ve ihracatı sürekli bir artış göstermektedir. Tohumluk üretimlerinin büyük bir çoğunluğu sözleşmeli üretim modeli ile yapılmakta ve ekilişinden satışa kadar her aşaması T.C. Tarım ve Orman Bakanlığınca kontrol edilmekte ve tohumluk standartlarına uygun olduğunu belirten sertifikalar verilmektedir. Bu tohumluklar, borsalarda işlem görmekte ve %0,2 oranında ticaret borsası kesintisi yapılmaktadır.

Ancak sertifikalı tohumlukların borsalarda satışı söz konusu olmadığı ve yeniden ekilerek aynı ürün elde edildiği için diğer ürünlerde olduğu gibi borsaya giriş olmamakta, bu işlem çoğunlukla kağıt üzerinde yapılmaktadır.

Bu nedenlerle sertifikalı tohumlukların borsa tescilinde ticaret borsası kesintisi yapılmaması sektör için önemli bir destek olacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılmalıdır

Tohumculuk firmalarının ülkenin farklı illerinde AR-GE merkezleri veya istasyonları bulunmaktadır. Bitki ıslah programları oluşturmak, çeşit geliştirmek, bölgesel adaptasyon denemeleri yapmak için farklı ekolojik bölgelere sahip olan ülkemizde değişik bölgelerde AR-GE merkezi kurma zorunluluğu doğmakta, diğer alanlarda olduğu gibi tohumculuk sektöründe AR-GE çalışmalarını tek bir merkezde toplamak mümkün olmamaktadır. Bu da AR-GE merkezi olarak devletin sağladığı desteklerden faydalanmayı engellemektedir. Bu nedenle düzenlemenin “AR-GE merkezlerinde istihdam edilecek en az tam zamanlı eşdeğer AR-GE personeli sayısı on beş olarak, Tohumculuk sektörü için ise firmanın ülke içerisindeki AR-GE merkezlerinin veya istasyonlarının toplamında istihdam edilecek en az tam zaman eşdeğer AR-GE personeli sayısı on beş olarak belirlenmiştir.” şeklinde yapılması faydalı olacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

➤ Alt Mevzuatta Değişiklik

Bununla birlikte bazı yönetmelik ve alt mevzuatlarda da uygulamada karşılaşılan sıkıntılar ve yeni teknolojilere, bilimsel gelişmelere ve güncel ihtiyaçlara göre düzenlemeler yapılmasında fayda görülmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- Tohumculuk sektörü ile ilgili, 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunması Kanunu kapsamında çıkarılan 3, 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında çıkarılan 2 ve 5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu kapsamında çıkarılan 18 yönetmelik ve bunlarla ilgili tebliğ ve talimatlar bulunmaktadır.
- Bu mevzuatın sektörün dinamik durumu ile teknoloji, bilim ve ticaret alanındaki gelişmeler göz önüne alınarak güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.
- Bu nedenle başta Bitki Çeşitlerinin Kayıt Altına Alınması Yönetmeliği olmak üzere ikincil mevzuatlardaki güncellenmelerin bir an önce yapılması sektörün yurt içi ve küresel tohum ticaretinde rekabet gücünü arttıracak ve uygulamada kolaylık sağlayacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- Araştırma ve ıslah faaliyeti yürüten veya ithal eden firmalarla, sadece deneme kuran firmalar için kriter ve yetkilerin yeniden belirlenerek, “Özel Sektör Tarımsal Araştırma Kuruluşları” kuruluş, denetleme ve esaslarının yeniden belirlenmesi, araştırma ve çeşit geliştirme çalışmalarını hızlandıracak ve sektörün gelişimine katkıda bulunacaktır.
- Ayrıca tohum üreten ve işleyen tohum şirketi veya kuruluşlarda kalitenin artırılmasına yönelik standartların ve kriterlerin düzenlenmesi tohumculuk sektörünün gelişmesine ve rekabet gücünün artmasına katkı sağlayacaktır.
- Bu nedenle Tohumculuk Piyasasında Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği’nin üçüncü bölümü ile Bitki Çeşitlerinin Kayıt Altına Alınması Yönetmeliği’nin yedinci bölümü yeniden düzenlenmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

- Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği'nde; ilgili alt birlikçe taahhütlerini yerine getirmeyen üyelerin üyeliklerinin iptali il müdürlüğüne bildirildiğinde yetki belgelerinin iptalinin yapılması ve yeni belgenin ilgili birliğe taahhüdünü yerine getirdiğini belgeledikten sonra verilmesi, ya da tohumluklarla ilgili elektronik veri siteminde alt birliklere yetki verilerek, onaydan sonra sertifikasyon ve pazarlama yapılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

➤ Özel, Bağımsız ve Akredite “Tohum ve Bitki Sağlığı Laboratuvarı” Kurulmalıdır

Geçmişte ülkemizde karantina hizmetleri T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının bünyesinde yer alan Zirai Mücadele Araştırma Enstitüleri tarafından yerine getirilirken bu laboratuvarların artan talebi karşılamakta yaşadığı sorunlar nedeniyle, 11 Zirai Karantina Müdürlüğünden 4’ü, 2006 yılından itibaren bitki sağlığı karantina analizleri yapmak üzere yetkilendirilmiştir. Ancak, ulusal ve uluslararası ticaretin arttığı günümüzde fide, fidan ve tohum sektöründeki gelişmeler nedeniyle bitki sağlığı ve sertifikasyon amaçlı analizlere olan ihtiyaç giderek artmış ve artmaya devam etmektedir.

Halihazırda Bakanlık bünyesinde bu ihtiyacı karşılayacak 8 laboratuvar olduğu ve bu laboratuvarların gerek analizleri gerçekleştiren teknik eleman sayıları gerekse de mevcut altyapıları açısından değerlendirildiğinde ihtiyaçları karşılaması mümkün görülmemektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.1. Mevzuat Konusunda Yapılması Gerekenler

Bu ihtiyaca binaen bu analizlerin özel sektörün kurduğu ve devlet kurumları tarafından gerek mevzuat gerekse de analiz yeterliliği açısından denetlendiği laboratuvarlara devredilmesi sıklıkla dile getirilmektedir. Bu doğrultuda mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından 16.02.2018 tarih ve 30334 sayılı resmi gazetede “Bitki Sağlığı Teşhis ve Analiz Laboratuvarlarının Kuruluş, Çalışma Usul ve Esaslarının Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik” yayınlanmıştır.

Bu kapsamda, sektörün ihtiyaçlarının karşılanması hususunda; araştırma, geliştirme, bitki ıslahı çalışmaları, yetkilendirme bağlamında sertifikasyona yönelik analizler, hastalık testlemelerinin ve diğer moleküler tanımlamaların yapıldığı “Ulusal Tohum ve Bitki Sağlığı Laboratuvarı”nın kurulması önem kazanmıştır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

➤ AR-GE'nin Desteklenmesi

Tohumculuk sektörünün en önemli ihtiyacı, yeteri kadar araştırma-geliştirme çalışmalarının yapılabilmesi ve üretilen bilgi ve teknolojinin sektör tarafından kullanılabilmesidir. Bu kapsamda en önemli konu ise çeşit geliştirmedir. Bu anlamda ihtiyaç ise verimli, kaliteli, stres şartlarına, hastalık ve zararlılara dayanıklı, tüketici, sanayici, pazar ve çiftçi tercihlerine uygun çeşitlerdir. Ancak bu faaliyet önemli olduğu kadar da zor, büyük yatırım gerektiren ve uzun zaman alan bir faaliyettir. Bu nedenle öncelikle çeşit geliştirme çalışmaları olmak üzere AR-GE faaliyetleri desteklenmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

Bu anlamda beklenen destekleme alanları şunlardır:

- Özel sektör tarımsal araştırma kuruluşlarında çalışan araştırmacıların yurt içi ve yurt dışı eğitimlerine devletin destek sağlaması önemlidir.
- Üniversiteler özel sektörün ilgi ve ihtiyaç duyduğu tohumculukla ilgili konularda lisans üstü programlar geliştirmelidir.
- AR-GE çalışmalarında görev alan personele bir ayrıcalık sağlanmalı, doğrudan teşvik edilmeli ve maddi destek verilmelidir.
- Özel şirketlerin bitki ıslahı ve çeşit geliştirme ile ilgili AR-GE altyapısı (laboratuvar, araştırma istasyonu, tesis, alet-ekipman vb.) kurmaları hususunda hibe ve düşük maliyetli kredi şeklinde kamu desteği sağlanmalıdır.
- Tarımsal araştırma yetkisi olan kuruluşların ihtiyaç duydukları araştırma-ıslah ve üst kademe tohumluk üretimi için yeterli büyüklükte ve izolasyonlu arazi ihtiyaçları kamuya ait arazilerden uygun şartlarda karşılanmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Bitki ıslah çalışmaları sonucu Türkiye’de geliştirilen yeni bitki çeşitlerinin tescili ve üretim izinleri için alınacak ücretler en az yarı yarıya düşürülmeli ve bu çeşitlerin tohumluklarının ihracat mevzuatında gerekli değişiklikler yapılmalı ve ihracata mali yönden destek sağlanmalıdır.
- TÜBİTAK-TEYDEB destekleri çerçevesinde desteklenen bitki ıslahı ve çeşit geliştirme projelerinde sebze ıslahı projeleri de dahil edilmeli ve proje süresi 3 yıla sınırlandırılmamalı, destekleme bitki ıslahının daha uzun sürelerle ihtiyaç duyduğu gerçeğinden hareketle daha uzun yıllarda gerçekleştirilebilmelidir.
- Tarımsal desteklerin toplamı üzerinden belli bir dilim AR-GE faaliyetlerinde bulunan özel sektör ve kamu araştırmacı kuruluşlarının özellikle bitki ıslahı çalışmalarına kaynak olarak aktarılmalıdır.
- AR-GE faaliyetleri sonucu yurt içinde üretilen fidan ve anaçların ihracatına destek verilmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Özellikle üretim maliyetinin azaltılması konusunda yapılacak AR-GE projelerine öncelik verilmeli ve desteklemeler arttırılmalıdır.
- Ülkemizde geliştirilmiş yeni çeşitlerin piyasaya yayılması konusunda devlet destek sağlamalı ve yerli çeşit kullanımı özendirilmelidir.
- Kaynaklar etkin kullanılmalı ve araştırmaların tekerrürü önlenerek israf edilmemelidir.
- Sertifikalı fidan üretimine yönelik damızlıkların kurulması için şirketlere özel destek verilmelidir.
- AR-GE yapmak isteyen özel sektör kuruluşlarına fiziksel altyapılarını tamamlama konusunda devlet destekleri verilmeli ve vergi muafiyeti tanınmalıdır. AR-GE yatırımı yapanlara ve geliştirenlere vergisiz teknolojik mal ithal desteği verilmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Bakanlık tarafından “özel sektör tarımsal araştırma kuruluşu” olarak yetkilendirilen ve temel faaliyet konusu AR-GE olan ıslahçı-arştırmacı firmaların bu amaçlı faaliyetleri SGK primleri, stopaj, KDV ve gelir vergilerinden %50 indirimle desteklenmelidir.
- Çeşit tescili, sertifikasyon ve bitki ıslahçı hakları konularında Bakanlık adına tam yetkilendirilmiş Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkez Müdürlüğünün Türk Patent Enstitüsü gibi özerk bir yapıya kavuşturulması faydalı olacaktır.
- Sektörün temel sorunlarının çözümüne yönelik öncelikli konularda kamu, üniversite ve özel sektör iş birliği ile ortak projeler hazırlanmalı ve bu projeler öncelikli olarak desteklenmelidir.
- Tarımsal AR-GE projelerinin değerlendirme komisyonlarında bilimsel değerlendirmenin yanında üretici, sanayici ve tüketici beklentilerini de ortaya koyacak değerlendirmeleri yapmak üzere birlikler ve ilgili STK’lar yer almalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Fidan üreticilerinin aşağıdaki konularda desteklenmesi fidan üretimi ve ihracatı açısından faydalı görülmektedir.
- Tarım ve Orman Bakanlığınca çıkarılan Bitki Sağlığı Standartları Talimatı gereğince, zararlı organizmalardan ari fidan ve üretim materyali için, 1 ve 2 no.lu ünitelerin çoğunda zorunlu olarak, 3 no.luda ise gereklilikten dolayı, özel korumalı tel seralar kullanılmaktadır. Bu seralar oldukça maliyetlidir. Bu nedenle materyal üretiminin desteklenmesinde fayda görülmektedir. Bu sayede sertifikalı fidan üretimi de artmış olacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Sertifikalı fidan üretim desteğinde sistemin tohuma göre uyarlanması nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Sertifikasyon yönetmelikleri gereğince beyanname yılı sonuna kadar geçerli sertifikaya sahip fidanlarda üretim desteğinin Ekim ayı sonuna kadar satılan fidanları kapsamı, geçerli sertifikaya sahip ve dikim için daha uygun dönem olan Kasım ve Aralık ayını kapsamaması nedeniyle sorun yaşanmaktadır.
- Destek tebliğindeki bu hükmün, Yönetmelikler ve teknik uygulamalarla uyumlaştırılması gerekmektedir.
- Ayrıca fidan üretimimiz yurt içi talebi karşılaması nedeniyle yurtdışına satılan sertifikalı fidanlar da destek kapsamına alınmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Öncelikle sertifikalı fidana destek esas olmakla birlikte, standart fidana sertifikalı fidana verilen desteğin 1/2 oranında üretim desteği verilmesi, ülkemiz meyveciliği ve fidancılık sektörü açısından oldukça önem arz etmektedir.
- Fidan ihracat desteği ile ihracatta diğer ülkelerle rekabet şansı yaratılmış olacak; ithalatta vergi ve harçlar arttırılarak yerli üretim teşvik edilebilecektir.
- 2005-2016 yılları arasında asma ve nar fidanına kullanım desteği verilmiş, ancak herhangi bir gerekçe veya sektörden talep olmaksızın 2017 yılında destek kapsamından çıkarılmıştır. Kaçak üretim ve satışın önlenmesinde en etkili yöntem olmasından dolayı kullanım desteği kapsamına alınmaları gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Fide üreticileri desteklenmelidir
- Aşılı fide tesisinin normal fide tesisine göre 2-2,5 kat daha pahalı olması, üretiminde işçiliğin düz fideye göre 2-3 katı daha fazla olması ve fiyatlarının düz fide fiyatlarına göre en az 3 katı daha pahalı olması nedenleriyle aşılı fide üretiminin gelişimi yavaş olmaktadır. Bu nedenle; aşılı fide üretimi tesis eden şirketlere tesis ve donanım desteği, satın alanlara girdi desteği, üretimde muayene ücreti muafiyeti ve KDV indirimi gibi destekler verilmelidir.
- Fide üretim tesislerinin sanayi tesisi olarak kabul edilmesi ve KOBİ kapsamına alınması faydalı olacaktır.
- Aşılı fideye yapılacak ayrıcalıklı desteğin yanında, aşısız fide alan çiftçilere de destek sağlanırsa kayıt dışılık azalacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Süs bitkileri üreticilerinin desteklenmelidir
- Sektörün en büyük sorunu kayıt dışılık ve mevcut uygulanan desteklerin sektör ihtiyacına cevap vermemesidir.
- Sektörün ihtiyacına göre düzenlenecek bir destekleme modeli hem sektörün kayıt altına alınmasını sağlayacak hem de ihracat lehine sektöre ivme kazandıracaktır.
- Sektörde arazilerin büyük bölümü kiralıktır, yatırımların çoğunun kiralık alanlara yapılması, özellikle çok yıllık dış mekân süs bitkileri üretimi için uzun dönem kiralama yapılmasının güçlüğü, üretim yapılan bölgelerin çoğunun imar planlarının içinde kalması gibi sorunlar, üretim alanlarında artışı engelleyen unsurlardır.
- Kamu elinde kullanılmayan ve nitelikli araziler uzun dönem kiralamarla süs bitkileri üreticilerine tahsis edilebilir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- İyi tarım uygulamaları desteklerinin kapsamı genişletilerek; iyi tarım uygulamaları sertifikasına sahip, ÇKS'ye kayıtlı, SÜSBİR'e üye tüm üreticilere desteklerden faydalanma yolu açılmalı, sınırlandırılmış bir bitki listesi üzerinden destekleme modeli yerine, işletmenin üretim, ticaret, istihdam kapasitesi, çevre duyarlılığı, entansif tarım, vb. durumlarını dikkate alan bir destekleme modeline geçilmelidir.
- Sektörün en büyük alıcısı konumunda belediyelerin yerli üretimden yana tercihlerini kullanmaları sektöre farklı bir ivme kazandıracaktır. Özellikle tercih edilen on yaş ve üstü dış mekân süs bitkilerinin yetiştirilebilmesi için sektörün bu sermaye gücüne dayanmasına yardımcı olacak uzun vadeli düşük faizli işletme kredisi ihtiyacının karşılanması gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Küçük aile işletmelerine verilen alan bazlı desteklerin miktarı arttırılmalıdır.
- İhracat iadesi destekleri GTİP No.:0602'yi içine alacak şekilde genişletilebilir.
- Mevcut destekleme rakamları sektörün üretim maliyetleri karşısında çok düşük kalmakta ve hiçbir cazibesi olmamaktadır. TÜİK verilerine göre 50.000 dekarlık üretim alanının hepsi 500 TL/da destekleme alsa, 25 milyon TL sektörün alacağı toplam destek miktarıdır olmaktadır ki bu da tahmini üretim rakamımızın %0,8'ine tekabül etmektedir.
- Hayvancılık sektöründe bu destekleme rakamı, sektör üretim cirosunun %7'si, tohumculuk sektöründe %5'idir. Sektöre verilecek 25 milyonluk destek tarım destek bütçesinin de ancak %0,25'i kadardır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Tohum Dağıtıcılarının Desteklenmesi
- KOBİ desteklerinden tohumluk bayilerinin de istifade etmesi ve kümeleşme oluşturanlara tohumluk ambarı vb. yapılmasında kredi veya hibe verilmesi sağlanmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Desteklenmelidir
- TİGEM arazileri, AR-GE çalışmaları, orijinal tohumluk üretimi ve izolasyon mesafesi gerektiren türlerin tohumluklarının üretimi amacıyla, özel şartlarla ve daha düşük kira bedeli ile sektörün kullanımına sunulmalıdır.
- TAGEM tarafından geliştirilen hat ve yarı yol materyalinin, sektör kullanımına sunulmasındaki şartlar sektör lehine yapıcı ve teşvik edici olmalıdır.
- Sektör, çeşit ıslahı ve tohum teknolojileri AR-GE çalışmaları konusunda isteklidir. Özel sektör AR-GE faaliyetlerinin özendirilmesi amacıyla, tohumculuk AR-GE desteklerinde proje hazırlama, uygulama ve bilgiye ulaşım gibi konularda pozitif bir ayrımcılığa gidilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Tohum Yetiştiricileri Desteklenmelidir
- Sertifikalı tohum yetiştiriciliği ciddi bir bilgiye sahip olmayı gerektiren bir iştir. Tohum yetiştiricisi; tohumun safiyetini sağlayacak şartlardan biri olan ön bitki şartının önemini, karışıklığı önleyici olarak ekim makinesi, hasat makinesi, taşıma römorkları ve depoların temiz olmasının gerekliliğini bilmelidir. Tohumluk olacak mahsulün içerisinde tip dışı, yabancı ot ve diğer türlerin olmaması, hibrit tohum yetiştirmelerinde ekim normlarını, ana ve baba hatların tip dışı olanlarını ve ana sıraların toz vermemesi gerektiğini bilmelidir. Hibrit üretimlerinde izolasyon mesafesini, kenar tesiri ekmek gerektiğini ve gerektiğinde döllenmeyi arttırıcı tedbirler almak gerektiğini de bilmelidirler.
- Bütün bu şartları bilmelerini ve sağlamalarını beklediğimiz yetiştiriciler desteklenmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

- Yetiştirici destek almaya başladığında, desteği kaybetmemek adına tohum üretici ve sanayicisi ile iş birliği yapacak ve kendisine düşen görevleri de en iyi şekilde yerine getirecektir. Bu şekilde tohum yetiştirme talebinde devamlılık sağlanabilecektir. Sanayici işini iyi yapan yetiştirici ile çalışma şansı bulacak ve tercih yapma hakkı elde edecektir.
- Desteklemeler sayesinde tohum yetiştiriciliği cazip hale geleceği için yetiştirici sayısında değişkenlik azalacak, dolayısıyla bu kitle için hizmet sağlamak kolaylaşacaktır. Desteklemelerle oluşan yetiştirici kitlesinin bilgi birikimi de artacağından tohumlukların tarla kontrollerinde tohumluk vasfını kaybetme riski azalacak, üretim yaklaşık %20 oranında artacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.2. İhtiyaçlar ve Destekleme Talepleri

Tohum yetiştiricileri aşağıdaki şekillerde desteklenebilir;

- Tohumluk yetiştirme amaçlı almış olduğu sertifikalı tohumluğa verilecek olan destek, çiftçilere verilen sertifikalı tohumluk kullanım desteğinden %100 oranında daha fazla verilebilir.
- Yetiştiricinin elde etmiş olduğu sertifikalı tohum olacak ürüne çiftçiye verilen destekten %50 oranında daha fazlasının verilmesi şeklinde olabilir.
- Tohum yetiştiricileri sözleşmeli üretiminde uygulanan alan bazlı desteklemeler kapsamına alınabilir.
- Sertifikalı tohumluk üretiminde ilk basamak olan yetiştiricilerin, Bakanlığımızca desteklenen “İyi Tarım Uygulamaları” kapsamına alınması ve bu bağlamda desteklenmeleri, hem üreticilerin sözleşmeli yetiştirici çiftçi bulmalarını kolaylaştıracak hem de miktar ve kalite itibarıyla tohumluk üretimine büyük bir ivme kazandıracaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ KDV Uygulamalarından Kaynaklanan Problemler

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 28'inci maddesinde ekli II sayılı listenin A/5 bölümünde sırası ile taze sebze ve meyveler ile bunların konserve, turşu, salamura ve kurutulmuşları (dondurulmuş olanlar hariç), taze sebze ve meyvelerin yetiştirilmesi amacıyla kullanılan tohum, çekirdek, fide, fidan, çelik, daldırma, misel, spor ve benzerleri için (%8) oranında katma değer vergisi uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

Ancak bazı vergi dairesi başkanlıkları, fide şirketlerinin kendisine ait tohum ve fide satışlarına II sayılı liste kapsamında (%8), müşteriye ait tohumdan fide yetiştirilmesi işine ise Kanun'un 4'üncü maddesi hükmü uyarınca hizmet vermek olarak değerlendirmek suretiyle genel oranda (%18) katma değer vergisi uygulaması yapmaktadır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

Fide üretimi fason üretim yolu ile verilen bir hizmet olmayıp tam anlamı ile gerçek bir üretilmidir. Bu nedenle de fidelere uygulanan KDV'nin tek bir uygulama ile mevcut Kanuna göre %8 olması halinde bu karmaşıa önlenmiş olacaktır.

Yukarıda sözü edilen Kanun'da sebze tohumlarına uygulanan KDV %8 olarak belirlenmiştir. Fidelere uygulanan KDV'nin de her durumda %8 olması halinde çiftçi nezdinde tartışma yaratan bu karışıklık da önlenmiş olacaktır.

Çiftçinin ödeyeceğı bedelin %18 KDV'ye tabi tutulması, KDV mahsup imkânı olmayan çiftçi kesimine mali bir külfet getirmekte ve onların girdi maliyetlerini de yükseltmektedir. Bu nedenle de fidelere %8 KDV uygulamasına geçilmesi halinde bile, çiftçinin girdi maliyetlerini doğrudan etkileyen bir iyileştirme olacaktır.

Süs bitkileri sektöründe de benzer bir problem vardır. Bu alanda devlete ait orman fidanlıkları KDV uygulamazken özel sektör KDV tahsil etmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- KDV Kanunu’nun 17/1 maddesi uyarınca mülga T. C. Orman ve Su İşleri Bakanlığının orman fidan işletmelerindeki fidan satışlarında KDV muafiyeti bulunmaktadır. Bu durum da devletle özel sektör arasında haksız rekabet ortamı yaratmaktadır.
- KDV uygulamalarındaki problem tohumlar için de geçerlidir. Bazı tohumların iç piyasadaki KDV oranları aynı gruptaki diğer bitkilerden farklıdır.
- KDV uygulama Tebliği’nde fidan açısından %1 KDV oranında “asma fidanı, üretim materyalleri, standart fidan” ifadeleri eksik anlaşılmakta olup tüm fidan üretimleri de %1 KDV uygulanması kuralının daha açık ifade edilmesi faydalı olacaktır.
- Sonuç olarak KDV oranlarındaki bu farklılıklar giderilmeli ve süs bitkileri ve fidede %8, tüm tohumlarda %1 olarak uygulanmalıdır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Tohumculuk sektörü ağırlıklı olarak T.C. Ziraat Bankası tarafından, “T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince (TKK) Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli (Sıfır Faizli) Yatırım ve İşletme Kredisi” imkânlarından faydalanmaktadır. Ancak bu kredinin kullanımında bazı problemler yaşanmaktadır
- Banka çalışanları tohumculuk sektörünün işleyişi konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığı için bazı yanlış uygulamalar olabilmektedir.
- Bu kredilerin kullanımında AR-GE öncelikli olmalı, AR-GE kredilerinin vadesi 10 yıl veya 20 yıla çıkarılmalıdır.
- İşletme ve yatırım kredilerinin süreleri ve üst limitleri arttırılmalıdır.
- Geri ödeme planlarının kullanıcıya göre şekillendirilmesinde fayda vardır.
- Teminat şartları hafifletilmelidir.
- İhracata bağlı tohum, fidan ve süs bitkileri üretimlerinin finanse edilmesi gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ Dış Ticaret Odaklı Kredi

Bu konuda da, bilhassa ihracata yönelik yatırım, AR-GE, üretim ve pazarlama gibi konular olmak üzere, diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de ihracat kredi kuruluşları vardır. Türkiye’de de örnek olarak, İhracat ve Kredi Bankasının (Türk Eximbank) belirlediği standartlara uygun şirketlere kullandırılan ve ihracat taahhüdü doğuran kredileri mevcuttur. Bu kredilerin faiz oranları Eximbank tarafından piyasa faizine göre daha düşük olarak belirlendiği için faiz avantajı söz konusu olabilmektedir. Ayrıca; vergi, resim, harç ve KKDF istisnasından da yararlanılmaktadır.

Bu kredileri kullanmada finansman çeşitlerinin elverişsiz ve pahalı olması, yüksek komisyon ve faiz oranları, krediye ulaşım ve kullanım şartlarının zorluğu, -bankacılık sektörünün yenilikçi/ yaratıcı finansal çözümler üretememesi ve tahsil edilemeyen ihracat alacakları gibi sorunlar mevcuttur.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Tohumculuk sektörü, emek yoğun bir sektör olup tohumluk üretiminin yanı sıra inşaat, nakliye, plastik, ambalaj, etiketleme gibi sektörleri de desteklemekte ve bu geniş yelpazesıyla önemli ölçüde istihdam sağlamaktadır. Oldukça yoğun rekabetin yaşandığı sektörde işletmelerin devamı, modernizasyonu, geleceğe dönük yatırımlarla büyüebilmeleri ve uluslararası alanda rekabet avantajı elde edebilmeleri önemli oranda finans gerektirmektedir.
- Bunun da ancak devlet destekli tarımsal kredilerden sağlanabileceği açıktır. Sübvansiyonlu kredilerin Halkbank ve Vakıfbank gibi diğer kamu bankalarından da kullanılması ile rekabet ortamının oluşması ve rekabetin getirdiği iyileşmenin uygulamaya yansması sağlanmalıdır.
- Sonuç olarak sektörün finans ihtiyacının çözümünde sektöre uygun modellerin ve uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Birliklere Üyelik Şartı Takip Edilmelidir
- 5553 Sayılı Tohumculuk Kanununun alt birliklerle ilgi 5. bölümünün, üyelikle ilgili olan 17. maddesinde “Tohumculukla ilgili faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişiler, faaliyet konuları ile ilgili alt birliğe üye olmak zorundadır” ifadesi yer almaktadır. Buna rağmen birliklerimize üye olmadan faaliyet yürütenlerin olduğu görülmektedir.
- Bakanlık İl Müdürlüklerince bu durum daha yakından takip edilmeli ve önlenmelidir. Ayrıca her türlü kamu alımlarında ve desteklemelerde alt birlik üyeliği aranması şart olmalıdır.
- Alt birliğe üyelik kontrolünün sertifika düzenlenmesi aşamasında yapılması ve elektronik veri tabanına girişte, alt birliklere kontrol ve onay yetkisinin verilmesi etkili bir uygulama olacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Kaçak Satışların Önlenmesi
- Tohumculuk Kanunu ile artan standartlar ve kalite, üretim maliyetlerinin de yükselmesine yol açmıştır. Diğer taraftan, piyasada kontrol edilmemiş, sertifika ve etiket almamış kayıt dışı tohumluklar ile birliklere üye olmadan tohumluk üretilip pazarlayanlardan dolayı, haksız rekabet oluşmakta; kaçak ve kayıt dışı, teknik denetim ve kontrolleri yapılmayan üretimlerin fiyatlarının daha ucuz olması nedeniyle, yasal olarak beyannamesi verilen, tarlada ve laboratuvarında teknik, kalite ve hastalık kontrolleri yapılarak üretim yapan üreticilerin ürünleri ellerinde kalmaktadır.
- Ayrıca özellikle internetteki veya televizyon kanallarındaki reklamlar ile satışı yapılan tohumlukların kaçak üretim olup olmadığının kontrol edilmesi; kaçak üretim ve satışların önlenmesi için piyasa denetimlerinin arttırılarak kaçak üretimin ve satışların engellenmesi gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Ayrıca özellikle internetteki veya televizyon kanallarındaki reklamlar ile satışı yapılan tohumlukların kaçak üretim olup olmadığının kontrol edilmesi; kaçak üretim ve satışların önlenmesi için piyasa denetimlerinin arttırılarak kaçak üretimin ve satışların engellenmesi gerekmektedir.
- Ancak ceza ile kontrolün sağlanması her zaman yeterli olmamaktadır. Etik kurallara uyulması sağlanarak ve ödül sistemi uygulanarak sertifikalı tohumluk kullanımının cazip hale getirilmesi de düşünülebilir.
- Sertifikalı tohumluk kullananların bu tohumluktan elde ettikleri mahsule farklı prim uygulamasına geçilerek sertifikalı tohumluk kullanımının arttırılması ve rekabet oluşması sonucu kalitenin artması sağlanacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Mevsimlik İşçi Kullanımı ile İlgili Sorunları
- Mevcut İş Yasası'nda 50'ye kadar işçi çalıştıran tarım işletmeleri, sezonluk işçilerin sezon sonu çıkışlarında ihbar ve kıdem tazminatından muaf tutulmaktadır. Özellikle fide işletmelerinin aşılı fide üretimine geçmesiyle birlikte aşısız fide üretiminde 40-50 işçi düzeyinde bulunan sigortalı işçi sayısı, bu tür işletmelerde bir anda 150-200'e çıkmaktadır.
- Bu durumdaki tarım işletmeleri, 50'den fazla sigortalı işçi çalıştırdıkları için ihbar ve kıdem tazminatı muafiyeti hakkını kaybetmektedirler. Bu durumun da acilen düzeltilmesi gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ Döner Sermaye Ücretlerinin Yüksekliği

Ülkemiz tarımı için stratejik bir girdi olan tohumluğun üretimine, ithaline veya ihracına ilişkin iş ve işlemlerden alınan ve her yıl artarak devam eden ücretlerin fazlalığı tohumculukta maliyeti arttıran temel unsurlardan biri haline gelmiştir.

Fidan ve üretim materyalinde parsel kontrol ücreti, etiket ücreti ve analiz ücretlerinin yüksekliği nedeniyle, kayıtlı üretimler kaçak üretimlerle rekabet edememektedir. Özellikle ihracata yönelik tohum, fide, fidan ve süs bitkilerinden alınan bitki sağlığı raporu düzenlenmesine esas kontrol ücretlerinin yüksekliği ve ihracattan alınan diğer ücretler ülkemizin ihracatını olumsuz etkilemektedir.

Sektöre yük getiren ve rahatsız eden bu ücret artışları, ülkemiz tohumculuğunun geliştirilmesi için daha düşük tutulmalı ve ücretlerin belirlenmesi çalışmalarına sektöründe katılımı sağlanmalı, ücretler analiz, kontrol ve düzenlenen evrakların maliyeti esas alınarak belirlenmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ Tohumculuk İşletmelerinin Sanayi İşletmesi Sayılmaması

Tohumculuk işletmeleri 6948 Sayılı Sanayi Sicil Kanun kapsamında sanayi işletmesi olarak değerlendirilmemektedir.

Tarladan hasat edilen materyal mevcut haliyle tohumluk değildir. Bu materyal tohumculuk şirketleri bünyesinde kurulmuş olan bir fabrika ya da tesiste, işleme hattı boyunca, sanayi yöntemleri kullanılarak prosten geçirilmesi, kurutulması, temizlenmesi, boylanması, ilaçlanması, kaplanması, ambalajlanması ve depolaması gibi sıralı muamelelere tabi tutulmak suretiyle teknik, yasal ve ticari anlamda tohumluk niteliğine kavuşturulur. Bu sebeple, tohumculuk işletmelerinin sanayi işletmesi sayılması gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

- Tohumculuk işletmelerinin, özellikle küçük ölçekli olanların, en önemli handikaplarından birisi sermaye yetersizliğidir.
- Bu şirketlerin sanayi işletmesi olarak kabul edilmesi ile halihazırda uygulanmakta olan desteklerle birlikte sanayi kavramı kapsamındaki desteklerden de yararlanmaları mümkün olacak ve üretim kapasiteleri artacaktır.
- Böylece sertifikalı tohumluk üretiminin arttırılmasında ve dolaylı olarak da kaliteli üretim ve pazar imkânlarının artması ile ülke ekonomisine fayda sağlanmış olacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ TİGEM Arazilerinin Kiralanmasındaki Sorunlar

Özellikle geniş araziler, münavebeli ekim sistemine, izolasyon gereken fidan damızlıkları ve yabancı tozlanan bitki türlerinde tohum üretimine uygun olması nedeniyle tercih edilen TİGEM arazilerinde, yıllık kira ücretinin çok yüksek olması, kira ödendiği halde teminat alınması, sözleşmede yer alan gecikme cezasının yasal faiz oranlarıyla kıyaslanamayacak derecede yüksek olması nedeniyle TİGEM arazilerini kiralamak cazip olmamaktadır.

TİGEM arazilerinin fidan üreticilerine kiraya verilmesinde sektörün yapısı ve ülke ihtiyaçları göz önünde bulundurularak sözleşme şartları belirlenmediği için, problemler yaşamaktadır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.3. Problemler ve Çözümler

➤ Tohumculukla İlgili Bilgi Kirliliği

Tohumculukla doğrudan ilgisi ve konu uzmanı olmayan, yeterli bilgisi de bulunmayan bazı kişilerin bilmeden veya kasıtlı olarak doğru olmayan, bilimsellikten uzak bilgiler açıkladıkları ve bazı iddialar öne sürdükleri görülmektedir.

Bu durum kamuoyunda kafa karışıklığına sebep olmakta ve sektörün yakaladığı ivmeyi olumsuz olarak etkilemektedir. Sektör olarak bu konu yakından takip edilmekte, gerekli düzeltme ve tekzipler yapılmaktadır.

Tohumculukla ilgili kamuoyu oluşturulması ve bilgi kirliliğinin önlenmesi konusunda T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının desteği önemlidir.

Bakanlığın bu konuda sektöre destek vermesi sektörü daha da güçlendirecek ve yakalanan ivmenin artarak sürdürülebilmesine katkıda bulunacak, aynı zamanda kamuoyunun da bu konuda daha rahat olmasını sağlayacaktır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.4. *Sertifikalı Tohumluk Üretimi Nasıl Artırılabilir?*

- Sertifikalı tohumluk üretiminin arttırılması, tohumluk üreticilerinin bilgi, tecrübe, kabiliyet ve üretim kapasiteleri yanında doğrudan ve dolaylı diğer bazı hususlarla da ilgilidir.
- Sertifikalı tohumluk kullanımında tohumluğun her yıl yenilenmesi esas alınmalıdır. Tohumculuk sektörümüzün altyapı ve kapasitesi, talebe bağlı olarak, hâlihazırda üretilen sertifikalı tohumluk miktarından fazlasını üretecek durumdadır.
- Bununla birlikte, ülkemiz tohumculuğunun arzu edilen seviyede üretim artışını sağlaması ve yeni pazarlara açılımı gibi hususlarda, var olan desteklemelerin arttırılarak devam ettirilmesi ihtiyacı vardır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.4. *Sertifikalı Tohumluk Üretimi Nasıl Artırılabilir?*

- Ülkemizde sertifikalı tohumluk üretimini artırmak için altyapı ve kapasite artırımından ziyade, sertifikalı tohumluk kullanımının artırılması önem taşımaktadır. Bu hususta, kamu kanalıyla yapılacak çiftçi eğitimi ve yayım çalışmalarında bir nevi kampanya şeklinde bu konuya ağırlık verilmesinin de çok büyük faydalar sağlayacağı düşünülmektedir.
- Tohumluk üretimini olumlu etkileyecek bir diğer husus ise, bilhassa fidan damızlığı ve patates tohumluğu üretiminde temiz arazi bulmaktaki güçlüklerin giderilmesi ile birlikte, yabancı döllen türlerde gerekli izolasyon mesafelerini sağlayacak arazi teminidir.
- Bunun için, TİGEM arazilerinin üreticilere kiralanmasındaki kira bedellerinin düşürülmesi yanında, ayrıca alternatif kamu arazilerinin de uzun süreli ve makul fiyatlarla üreticilere kiralanması çözüm olarak görülmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.4. Sertifikalı Tohumluk Üretimi Nasıl Artırılabilir?

- Süs bitkilerinde kamu alımlarında birlik üyeliği ve yerli üretim şartı aranmalı, alımlar üreticiden yapılmalıdır.
- Organize tarım bölgeleri mevzuatı bir an önce tamamlanıp süs bitkileri, fidan ve tohumculuk faaliyetlerinin hizmetine sunulmalıdır.
- Kayıt dışı, kaçak ve sertifikasız tohumluk satışları önlenmelidir.
- Bizatihi bu işi yapan üreticilerin meslekleri ile ilgili bilgi ve teknoloji kullanımındaki eksiklikler Bakanlığımız ve özel sektör işbirliği ile planlı ve programlı eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri ile giderilmelidir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.5. Tohumluk Dış Ticareti Nasıl Artırılabilir?

- Türkiye tohumculuk endüstrisinde özel sektör girişimciliğinin giderek ön plana çıkması, ülkenin uluslararası ticari ve teknik ilişkilerine farklı bir boyut getirmiştir. Bunun sonucunda, diğer ülkeler ile tohumculuk konusunda tesis edilen iş ve ticaret ilişkileri ile rekabet gücü artmış ve çeşitlenmiştir.
- Bu kapsamda, tohumculuk sektörümüz bir taraftan iç piyasa ihtiyaçlarımızı karşılarken, diğer taraftan da dış pazara açılmanın çabası içerisinde.
- Tohumculuk sektörü, üretim ve ticareti ile ilgili uluslararası kurum ve kuruluşlarla devamlı temas halinde, toplantılara katılım, bilgi ve teknoloji paylaşımı faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Ayrıca ihracatımızın arttırılması, dış pazarda tohumculuğumuzun tanıtımı ve firma ilişkilerini geliştirmek amacıyla potansiyel ülkelere projeli ve devlet destekli dış ticaret heyetleri inceleme gezileri ve toplantıları düzenlenmektedir. Bu tür faaliyetlere Bakanlığımız ve bu faaliyetlere destek sağlayan T.C. Ticaret Bakanlığı yetkililerinin de katılmaları bu ziyaretlerden beklenen faydayı arttırmaktadır.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.5. Tohumluk Dış Ticareti Nasıl Artırılabilir?

- Ancak ihracatımızın arttırılmasında beklenen nihai faydanın sağlanması için ilgili Bakanlıklarımız (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve T.C. Ticaret Bakanlığı) tarafından gidilen ülkelerdeki resmi prosedürler konusunda gerekli anlaşmaları, karantina ve tohumculukla ilgili mevzuat uyumlarını sağlamalarına ihtiyaç vardır.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan ve değişik ülkelere gönderilen risk analiz raporlarının ilgili ülkelerde takibinin yapılması ve raporların kısa sürede sonuçlandırılması Türkiye’yi o ülkeye tohum ihraç edebilir ülkeler listesine sokacaktır ki bu ihracatın başlatılması için olmazsa olmaz bir çalışmadır.
- Resmi yollardan bu iş ve işlemler tamamlanırken, özel sektör tarafından da ilgili Bakanlıkların uzman ve veri desteği ile ihracatta potansiyel ülke değerlendirmelerinin ve tohumluk ihtiyaç ve pazar durumlarının güncel olarak üretici üyeler ile paylaşılması amacıyla “Dış Ticaret İstihbarat Portalı” gibi bir uygulamanın hayata geçirilmesi gerekmektedir.

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.5. Tohumluk Dış Ticareti Nasıl Artırılabilir?

- Tohumda dış ticaretin başlatılması, o çeşidin ihraç edilecek ülkede kayıt altına alınmasına bağlıdır. Bu ise ülkemizde de olduğu gibi en az iki yıllık süreyi kapsamakta ve önemli bir kaynak gerektirmektedir. Türkiye’de tescil edilmiş ve ihracat potansiyeli olan çeşitlerin diğer ülkelerde kayıt altına alınması, teknik ve mevzuatla ilgili başvuru kılavuzu hazırlanması ve mali konularda destek sağlanması gereklidir.
- Son yıllarda mülga T.C. Ekonomi Bakanlığı mali desteği ile yapılan çalışmalar dünyada tanınırlık ve güven ortamı açısından olumlu sonuçlar doğurmuştur. Ancak atılan bu adımların sürekli olarak Bakanlık ve özel sektör olarak iş birliği

4. POLİTİKA ÖNERİLERİ

4.5. Tohumluk Dış Ticareti Nasıl Artırılabilir?

- içinde takibi gerekmektedir. Bu faaliyetler ise ancak Bakanlık Tarım Müşavirlikleri ve sektör kanalı ile yerine getirilebilir.
- Süs bitkileri sektörü dahilde işleme rejiminden faydalandırılmalıdır.
- Tohumculuk sektörüne ihracat desteği verilmelidir.
- Serbest ticaret anlaşmalarında sektöre teknik engellemelerin kaldırılması ve ticarete kolaylık sağlanmalı ve ihracatı artırıcı maddeler konabilmelidir.
- Yetiştirilen ürünlerin depolama kayıplarını azaltmaya yönelik projeler ve teknikler geliştirilmelidir.

5. YAPILACAKLAR

- Bütün bu uygulamada karşılaşılan dar boğazlar, problemler ve ihtiyaçlarla birlikte sektörün de yapması gereken birtakım iş ve işlemler, alınması gereken önlem ve sorumluluklar vardır.

5. YAPILACAKLAR

5.1. Yönetişim

- Sektöre daha iyi hizmet verebilmek adına birliklerin kurumsal yapı ve kapasitenin daha da güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla 5 yıl için hazırlanan stratejik plan uygulanacaktır. Bu kapsamda; birlik bünyelerinde ihtiyaç olan uzmanlık alanlarında (teknik, hukuk, dış ticaret, pazarlama, bilişim vb.) birimlerin oluşturulması işi tamamlanacak ve buna uygun personel istihdamı sağlanacak, sektör paydaşları arasında bilgi paylaşımı, iletişim ve iş birliğinin arttırılması için çalışılacak ve sektöre yönelik bilgi kirliliğinin önlenmesi ile tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilecektir.

5. YAPILACAKLAR

5.2. AR-GE ve Yenilikçilik

- Sektörün gelişmesinde en önemli gücün AR-GE olduğu bilinciyle hareket edilecektir.
- Bu kapsamda; dünyada ve ülkemizde sektördeki bilim ve teknolojik gelişmeler takip edilerek üyeler sürekli bilgilendirilecek, AR-GE çalışmalarının artması için destek verilecek, bu alandaki altyapının güçlendirilmesi için çalışılacak ve yerli gen kaynaklarından bitki ıslah programlarının oluşturulması ve çeşit geliştirmede faydalanılması konularında çalışmalar yapılacaktır.

5. YAPILACAKLAR

5.3. Rekabetçilik

- Sektörün rekabet gücünün arttırılabilmesi için çaba gösterilecektir. Bir taraftan üretim maliyetlerinin azaltılabilmesi için gerekli çalışmalar yapılırken diğer taraftan da ihracat imkânlarının arttırılması için çalışılacaktır.
- Türkiye tohumculuğunun uluslararası düzeyde rekabet edebilmesi ancak bu rekabette var olabilecek kendi çeşitlerini ve markalarını üretmesiyle mümkün olabilecektir. Sektörün kendi çeşit ve markalarını üretebilmesi için gerekli olan insan kaynağı, altyapı ve finans gücünü arttırabilecek tedbirler alınacaktır.

5. YAPILACAKLAR

5.4. Kayıt Dışılık ile Mücadele

- Yapılacak mevzuat düzenlemeleri ile etkin piyasa denetiminin yapılması, bu denetimlerde birlik veya ilgili alt birlik yetkililerinin yer almasının sağlanması için çalışma yapılacaktır.
- Piyasada üretim ve satış yapan, ilgili alt birliklere üye olan üreticilerin etik kurallara uymaları için gerekli tedbirlerin alınması yönünde çaba sarf edilecektir. Haksız rekabetin önlenmesi, tarımsal üretimin artırılması, çiftçi/tohumluk kullanıcısının korunması amacıyla kaliteli, ismine doğru, hastalık ve zararlılardan arı, tohumluk standartlarına uygun tohumlukların üretimi, satışı konularında ve kayıt dışılıkla mücadele için her türlü çaba gösterilecektir.

6. HEDEFLER

- Tohum, artan dünya nüfusunun besin ihtiyacının karşılanması için bitkisel üretimde verim ve kalitede temel girdilerden biri olması ve gıda zincirinin önemli halkalarından biri olmasından dolayı ticari olmaktan daha da öte stratejik bir önem kazanmıştır.
- Bu öneme binaen tohumculuk sektörü, gerek dünya ölçeğinde gerekse ülkemizde gelişmesini sürdürmek zorundadır. Bu gelişimi sağlayacak önemli faktörlerin başında, küresel anlamda gelişme eğilimini dikkate almak suretiyle, ülkelerin kendi şartlarına uyan milli politikaların belirlenmesi gelmektedir.

6. HEDEFLER

Dünyada tohumculuk sektöründe mevcut eğilimler;

- Özel sektör ağırlıklı, serbest piyasa koşullarının hâkim olduğu bir yapı,
- Teknik ve ticaret kurallarının uluslararası standartlara uygun olarak yürütülmesi,
- Bitki ıslahı ve temel araştırmalara verilen önem,
- Bitki koruma araştırmaları ve biyoteknolojik araştırmalarda kamu-özel sektör –üniversite iş birliği,
- Çeşit geliştirmeye yönelik bitki ıslah programlarının yürütülmesi, tohumluk üretimi ve ticaretinin özel sektör, kooperatifler ve birlikler tarafından yapılması,

6. HEDEFLER

- Tescil, sertifikasyon, kontrol ve teknik denetim hizmetlerinin özerk veya bağımsız kuruluşlar tarafından yürütülmesi yönündedir.
- Ülkemiz tohumculuk politikaları da bu yönde ilerlemekte ve gerek kamu gerekse özel sektör bağlamında belirlenen hedefler doğrultusunda hazırlanmaktadır.
- Sektördeki bu olumlu ivmenin, kamunun da büyük destek ve pozitif ayırımcılığı ile birlikte daha da artacağı, sektörün kendi çeşit ve markalarını üretebilmesi için gerekli olan insan kaynağı, altyapı ve finans gücünü artıracılabilecek tedbirlerin belli bir program dahilinde alınması beklenmektedir.

VİZYONUMUZ

Gıda güvenilirliğini ön planda tutan, sürdürülebilir ve uluslararası düzeyde rekabetçi bir tohumculuk sektörü olmaktır.

TURKTOB

TÜRKİYE TOHUMCULAR BİRLİĞİ

SUNDU

www.turktob.org.tr